

Schoolplan 2016-2020

Versie	2.0
Datum	19 sept. '16
Directie	20 juni '16
MR	27 sept. '16

VOORWOORD

Waarom kiest een leerling voor het Pax Christi College? Omdat we op school ons best doen om je zo goed mogelijk te begeleiden naar de plek waar je na de middelbare school wilt zijn. Pax Christi College, paspoort voor de toekomst!

Een diploma aan het Pax Christi College geeft je toegang tot de vervolgopleiding die bij je past en opent de deur van bedrijven en instellingen waar je graag stage loopt of zou willen werken.

Hoe doen we dat? Ons motto bevat de drie sleutelwoorden die goed uitdrukken hoe we ons onderwijs gestalte geven: ontwikkel, onderzoek, onderneem. Die drie woorden richten zich ten eerste op jou persoonlijk. Het is een aansporing om je te ontwikkelen, om te onderzoeken hoe het leven in elkaar zit en om zelf je toekomst in handen te nemen: ontwikkel, onderzoek, onderneem.

Het Land van Maas en Waal is een rijke leeromgeving waar vrijwel alles is te vinden wat je nodig hebt. Je maakt al vroeg kennis met instellingen, organisaties en bedrijven in de regio, zodat je ervaart hoe het er in het echt, buiten school, aan toegaat. We brengen je in situaties waarbij je jezelf beter kunt leren kennen. Na verloop van tijd ontdek je op manier waar je goed in bent en wat je leuk vindt.

De wereld houdt niet op bij de Maas en de Waal. Onze internationaliseringsprogramma's brengen leerlingen van vmbo tot en met gymnasium in verschillende landen binnen en buiten Europa. Dit jaar is voor het eerst een groep leerlingen naar New York geweest. Wat hebben ze daar veel geleerd en wat hebben ze genoten!

Dit schoolplan beschrijft wat we dagelijks doen en hoe we ons onderwijs organiseren. Het gaat over wat wij belangrijk vinden en onze doelen voor de komende vier jaar. Daarbij gaat er het een en ander veranderen. We denken dat het onderwijs daar alleen maar beter van wordt.

Onze doelstellingen gaan allereerst over het onderwijs zelf, over het resultaat en het proces. We beschrijven onze aanpak en onze ambities ook ten aanzien van leerlingen die meer ondersteuning nodig hebben of vanwege hun talent meer uitdaging en vrijheid verdienen.

Het personeel, de leraren en het ondersteunend personeel, zijn van doorslaggevend belang voor kwalitatief goed onderwijs en een goed schoolklimaat. Een goede school investeert niet alleen in leerlingen maar ook in personeel. Leraren mogen rekenen op ondersteuning en facilitering. Zij krijgen ruimte om door te groeien en zich te ontwikkelen, zowel in de breedte als in de diepte. Dat is belangrijk voor de kwaliteit van het onderwijs.

Kwaliteit is er niet vanzelf. De kwaliteit van het onderwijs, de ontwikkeling en ondersteuning van leerlingen en personeel moet bewaakt worden. Er worden doelen gesteld zodat de kwaliteit van het onderwijs gewaarborgd wordt en waar nodig verbeterd. Onderwijsinnovatie is daarbij een van de sleutelwoorden. We zijn blijvend op zoek naar de beste manieren van onderwijs en ondersteuning.

Lex van Drongelen
rector

Inhoud

1. Inleiding	5
1.1 Hier staan we voor	5
1.2 Terugblik periode 2011-2016	6
1.3 Positionering en ontwikkeling	9
1.3.1 Strategische Visie 2015-2025	9
1.3.2 Herinrichting onderwijs in Druten en Beneden-Leeuwen	9
2. Onderwijs	10
2.1 Opbrengsten	10
2.1.1 Leeropbrengsten	10
2.1.2 Sociale opbrengsten	11
2.2 Onderwijsaanbod	11
2.2.1 Vmbo	11
2.2.2 Havo/vwo	11
2.3 Onderwijsproces en didactisch handelen	12
2.3.1 Schoolklimaat en ondersteuning	13
2.3.2 Schoolklimaat en ambities	13
2.4 Onderwijstijd	13
3. Personeel	14
3.1 Leraarschap en professionele ruimte	14
3.2 In gesprek over loopbaan, ondersteuning en begeleiding	14
3.3 Organisatie	15
3.4 Demografische ontwikkelingen	15
4. Kwaliteitszorg	16
5. Onze identiteit en ambities	19
5.1 Paspoort voor de toekomst	19
6. Onderwijs VMBO	21
6.1 Inleiding	21
6.2 Kwaliteit	21
6.3 Verbeteringen	21
6.4 Verbeterpunten VMBO breed	22
6.5 Behaalde resultaten schoolplan 2011-2015	23
7. Onderwijsprogramma - onderbouw VMBO basis en kader	24

7.1	Speerpunten	24
7.2	Beroepsvoorbereidende vaardigheden - carrousellessen	24
7.3	Talentlessen	24
8.	Onderwijsprogramma - onderbouw VMBO theoretische leerweg	25
8.1	Speerpunten	25
8.2	Plus programma voor de vmbo-theorie leerling	25
8.3	Carrousellessen	25
9.	Onderwijsprogramma - bovenbouw VMBO basis en kader en het beroepsgericht programma	26
9.1	Speerpunten	26
9.2	Vier examenprofielen	26
9.3	Het nieuwe examenprogramma	26
9.4	Leerwerktraject	27
10.	Onderwijsprogramma - bovenbouw VMBO theoretische leerweg	28
10.1	Speerpunten	28
10.2	Vmbo-theorie	28
11.	Leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte	29
11.1	Zorgbeleidsplan en Schoolondersteuningsprofiel	29
11.2	Verzuim	29
11.3	Aanmelding	29
11.4	Samenwerkingsverband VO/VSO	30
Bijlage 1	De VMBO-leerling	31
Bijlage 2	Burgerschap en maatschappelijke stage vmbo-t leerjaar 3	33
Bijlage 3	ICT Skills Vmbo-t bovenbouw	34
Bijlage 4	Vmbo-t plus traject (onderbouw)	35
Bijlage 5	Carrousellessen vmbo basis en vmbo kader	36
Bijlage 6	VMBO Basis Onderwijsconcept (onderbouw)	37
Bijlage 7	Uitgangspunten Internationalisering (beleidsplan in ontwikkeling)	39
12.	Ambitie en doelen havo/vwo	41
12.1	Ambitie en doelen voor de periode 2016-2020	41
12.2	Waar staan we nu in 2016?	43
12.3	Hoe bereiken we onze doelen?	44

1. Inleiding

1.1 Hier staan we voor

In onze visie en missie leggen we uit waar het Pax Christi College voor staat. Deze vormen de drijfveren waaraan we ons bestaansrecht ontleenen. Zij vormen de kern voor de afdelingsvisies van havo/vwo en vmbo. Onze missie en visie vormen de basis voor de cultuur waarin medewerkers elkaar vinden, waar onze omgeving ons aan herkent en waar iedereen ons altijd op mag aanspreken.

Onze missie - paspoort voor de toekomst

Het Pax Christi College vaart een herkenbare koers, die gebaseerd is op vijf kernwaarden:

- We herkennen en erkennen onze leerlingen
- We doen recht aan verschillen
- We verbinden ons onderwijs met de leefwereld van onze leerlingen
- We zijn een lerende organisatie met gedeelde verantwoordelijkheid
- We zijn verbonden met de regio

Deze kernwaarden zijn de basis voor ons handelen. Ons doel is om leerlingen uit te dagen het beste uit zichzelf te halen. Daarbij leggen we de lat hoog. Niet alleen voor onze leerlingen, maar ook voor onszelf.

Naast goed onderwijs wordt het steeds belangrijker om leerlingen maximale kansen te geven om zichzelf te ontwikkelen tot zelfstandige en verantwoordelijke jongvolwassenen, die weten wat hun talenten, ambities en mogelijkheden zijn. Daarom is het onderwijs op het Pax Christi gebaseerd op de volgende onderwijskundige uitgangspunten:

- resultaatgericht onderwijs
- focus op kennis, attitude en vaardigheden
- ondernemend en actief leren
- actueel en eigentijds onderwijs

Zo leggen we een stevige basis voor de vervolgstappen van onze leerlingen.

Pax Christi College: paspoort voor de toekomst!

Ons motto - ontwikkel, onderzoek, onderneem!

We dagen onze leerlingen en onze medewerkers uit om een actieve houding aan te nemen. Dat bevordert het studiesucces en is tevens van grote waarde voor de persoonlijke groei en de toekomstige loopbaan van onze leerlingen. In deze lerende grondhouding ligt de basis voor persoonlijke ontwikkeling en toekomstig succes.

Ontwikkel

Onze leerlingen en onze medewerkers ontwikkelen hun talenten vanuit de ambitie om grenzen te verleggen. Daarbij gaat het opdoen van kennis, het verwerven van vaardigheden en het aanleren van een kritische houding samen met persoonlijke groei en ontwikkeling.

Onderzoek

Onderzoek doen is een essentieel onderdeel van het leerproces. Nieuwsgierig zijn, willen weten hoe iets werkt, analyseren, experimenteren en conclusies kunnen trekken zijn belangrijke aspecten bij het ontwikkelen van een onderzoekende houding. We besteden daarom veel aandacht aan het leren doen van onderzoek.

Onderneem

Om succes te hebben in de toekomstige maatschappij zijn creativiteit, flexibiliteit en een actieve houding noodzakelijk. Daarnaast vindt leren overall plaats, zowel binnen als buiten de school. We stimuleren onze leerlingen zelf de regie te voeren over hun leerproces en op die manier hun talenten en ambities waar te maken.

Daarom zeggen we tegen iedereen op het Pax Christi College: **ontwikkel, onderzoek, onderneem!**
[Uit: *Strategische Visie Pax Christi College 2015-2025* (2015)]

1.2 Terugblik periode 2011-2016

Inleiding

Het vorige schoolplan strekte zich aanvankelijk uit tot de periode 2011-2015. In verband met een heroriëntatie op de positie en het profiel is deze periode met één jaar verlengd. Daarom een terugblik op de periode 2011-2016.

Onderwijsaanbod

De rekenlessen zijn opgenomen in de lessentabel. In 2015 scoorden de leerlingen van het Pax Christi College bovengemiddeld. Net als het landelijk beeld behalen nog niet alle leerlingen van met name vmbo-basis en havo een voldoende.

In 2014 is het vak bewegen, sport en maatschappij ingevoerd op havo en in 2015 het Econasium op vwo. Het vak Spaans is doorontwikkeld en behoort sinds 2015 tot de vakken van het centraal examen, waarbij het vak Frans wordt afgebouwd in vmbo-t en havo.

Het onderwijsaanbod is de afgelopen jaren verrijkt met vakoverstijgende projecten, buitenschools leren, inhoudelijke samenwerking tussen docenten en secties en de profilering van het sectorwerkstuk. Het mentoraat is uitgebreid binnen de afspraken over zorg en ondersteuning.

Doorstroom en samenhang

Er is meer samenhang binnen school dan voorheen. Er is een betere aansluiting tussen onder- en bovenbouw. Veel docenten geven les op verschillende locaties, hetgeen de afstemming en doorstroming belangrijk heeft verbeterd. Door het afschaffen van de dakpanklassen in de onderbouw is het profiel en het niveau per leerstroom duidelijker. We zijn actiever op- en afstroom gaan monitoren en waar nodig gaan sturen. De afstroom is daarmee verminderd en er is meer opstroom.

Excellentie bovenbouw vwo

Voor de leerlingen die meer aankunnen dan het reguliere programma bieden wij de mogelijkheid programma's/colleges te volgen aan de universiteit. Ook is er de mogelijkheid deel te nemen aan het Pré University College of Science.

Excellentieprogramma groep 8

Vanaf 2014 biedt het Pax Christi College een excellentieprogramma aan voor leerlingen van groep 8 van alle basisscholen in het Land van Maas en Waal. Dit programma is gezamenlijk ontwikkeld met verschillende schoolbesturen. Het Excellentieprogramma bestaat uit een drietal verschillende uitdagende modules waarmee de best presterende basisschoolleerlingen hun talenten ontdekken en ontwikkelen.

Talent XL^t

In navolging op het Excellentieprogramma zijn we gestart met een talentenprogramma voor de onderbouw HAVO en VWO. Er zijn drie verschillende programma's in ontwikkeling: Arts and performance, Sports en Business. Leerlingen volgen dit programma in leerjaar 1 tot en met 3. Het wordt afgesloten met een eindpresentatie of werkstuk. Dit programma bereidt de leerlingen voor op programma's en vakken in de bovenbouw.

Sociale en maatschappelijk competenties

Leerlingen leren omgaan met zichzelf, met elkaar en de wereld om zich heen. Nieuw is de deelname aan de Challenge Day in klas 3. Dat gebeurt sinds 2012 als pilot in de verschillende leerstromen. De maatschappelijke stage is zeer succesvol gebleken in het kader van burgerschapstraining. Leerlingen bleken hiervoor goed te motiveren mede omdat er een groot aanbod was. Leerlingen werden hierdoor vaker betrokken in maatschappelijk activiteiten, zoals het organiseren van de Sport Olympiade en de Nieuwjaarsreceptie van de gemeente Druten (2011). Met de invoering van het vak bewegen, sport en maatschappij (BSM, 2014) op de havo zijn er steeds vaker van dit soort activiteiten met sportverenigingen en basisscholen.

Eigen doelstellingen

Wat betreft de verbinding met de leefwereld van de leerling en de regio is het project 'de 4 O's' – onderwijs, overheid, ondernemingen en ontspanning – opgestart. Vanaf 2016 gaan leerlingen in samenwerking met ROC Rivor uit Tiel/Geldermalsen daadwerkelijk aan de slag met het realiseren van een clubgebouw voor de Hockey Club Druten. De afgelopen periode werd al vaker op kleinere schaal bouwprojecten buiten school gedaan.

Afstemming vervolgonderwijs of beroepspraktijk

In datzelfde kader is de stage in vmbo-3 en 4 uitgebreid naar een lintstage van een dag in de week. Daarmee wordt de band met de beroepspraktijk steviger en hebben de uitblinkers een reële kans om na hun opleiding MBO terug te keren naar het stagebedrijf in een vaste betrekking.

Afstemming vervolgonderwijs

Ook voor de leerling vmbo-t vindt afstemming met het vervolgonderwijs richting MBO en HAVO 4 plaats. Het sectorwerkstuk, ingebed in verschillende vakprogramma's en de start van de pre-bachelorroute zijn twee voorbeelden hiervan.

De aansluiting van vmbo naar mbo is in verhouding tot het landelijk beeld en de regio zeer goed. Het percentage voortijdig schoolverlaters is minimaal mede door het eigen vmbo-concept van de zogenaamde huiskamerklassen en groepsleerkrachten.

Datzelfde geldt voor de aansluiting havo/vwo met het hoger onderwijs. Sleutel voor het succes daar is de aandacht voor algemene vaardigheden en onderzoeksvaardigheden in samenhang met de aandacht voor het profielwerkstuk.

Onderwijstijd

De afgelopen jaren wordt de onderwijstijd jaarlijks gerapporteerd aan de medezeggenschapsraad. De geprogrammeerde en gerealiseerde onderwijstijd voldoen aan de wettelijk eis.

In 2013 is er een nieuw verzuimprotocol voor de regio Nijmegen en omgeving vastgesteld. Omdat de leerlingen uit de gemeente West Maas en Waal daar geen deel van uitmaken, hebben wij dit op eigen initiatief afgestemd met de regio Rivierland. Sindsdien is er in samenspraak met de leerplichtambtenaren een verzuimspreekuur mede waardoor het aantal leerlingen dat regelmatig verzuimt of te laat is op een aanvaardbaar niveau is.

Een ondersteunend schoolklimaat

In het zicht van de invoering van passend onderwijs is er een uitgebreide evaluatie geweest van de zorg op het Pax Christi College (het 'rondje zorg') dat geresulteerd heeft in een nieuw zorgplan. Daarbij worden de niveaus van ondersteuning duidelijker onderscheiden en zijn ondermeer een aantal leerlingenbegeleiders en een tweede zorgcoördinator vmbo aangesteld. De mentor heeft een bredere rol gekregen in de ondersteuning van leerlingen die dat nodig hebben.

Een ambitieus en stimulerend schoolklimaat

De afgelopen jaren zijn er concrete doelen gesteld voor het onderwijsresultaat. Er is per sector een kwaliteitscyclus waarbij resultaten worden gemonitord en doelen worden gesteld. Wat betreft de resultaten havo/vwo zijn nog niet alle vakken op het gewenste niveau.

Het afgelopen schooljaar is het programma Talent XL¹ opgestart in de brugklas vwo. Dat sluit aan bij het excellentieprogramma voor leerlingen uit groep 8 dat in 2014 is gestart.

In 2015 is gestart met een pilot laptopklassen in de brugklassen vmbo-basis en vwo, in totaal zo'n 140 leerlingen. Doel is de motivatie, de zelfstandigheid en de ICT-vaardigheden te vergroten. Wij geloven in *blended learning*, de mix van leermiddelen en ICT.

Kwaliteitszorg

Basis voor de kwaliteitscyclus zijn allereerst de enquêtes onder leerlingen, ouders en personeel. In de afgelopen periode zijn deze onderdeel geworden van de schoolwerkelijkheid. De uitkomsten worden besproken in de directie, de sectoren en de teams. Rondom lesbezoeken worden deze besproken met de individuele docent. Op basis van deze analyses worden doelen gesteld en zaken concreet ter hand genomen. Dit heeft geleid tot een hogere waardering onder bijna alle geledingen. Waar onze school in het verleden regelmatig onder de benchmark scoorde, komen we de afgelopen jaren steeds vaker boven de benchmark uit.

Ook wat betreft de examenresultaten, de slagingspercentages en de doorstroom binnen de school wordt er consequent gemonitord. Jaarlijks wordt het onderwijsresultaat ter informatie aangeboden aan de medezeggenschapsraad. De resultaten in het vmbo zijn vrijwel zonder uitzondering goed. De resultaten havo/vwo zijn belangrijk verbeterd en naderen het gewenste niveau.

1.3 Positionering en ontwikkeling

1.3.1 Strategische Visie 2015-2025

In de afgelopen periode heeft de schoolleiding zich beraden op de toekomst. In het kader van krimp en wisselende aanmeldingen was een nieuw onderwijskundig profiel en betere positionering noodzakelijk. In 2014 is het nieuwe onderwijskundige profiel en positionering in de omgeving verwoord in de Strategische Visie 2015-2025.

1.3.2 Herinrichting onderwijs in Druten en Beneden-Leeuwen

Tot op heden was de school horizontaal georganiseerd met twee Juniorcolleges in Druten en Beneden-Leeuwen en een hoofdvestiging in Druten. Ter verbetering van het onderwijsresultaat is de school steeds meer verticaal georganiseerd en kregen beide sectoren vmbo en havo/vwo steeds meer een eigen dynamiek en cultuur. Daarop is besloten die ook vorm te gaan geven in de onderwijsorganisatie en de huisvesting.

Per 1 augustus 2017 wordt de locatie Klepperheide heringericht als Lyceum voor alle leerjaren 1 t/m 6 havo/vwo in Druten. Daarvoor wordt het gebouw ingrijpend verbouwd om het geschikt te maken voor deze leerlingenpopulatie.

De locatie aan de Mr. van Coothstraat wordt door middel van een interne verbouwing ingericht als vmbo-locatie. Daarbij wordt een extra technieklokaal ingericht dat mede gebruikt gaat worden voor technieklessen aan leerlingen groep 8 en de les- en vrijetijdsactiviteiten van Stichting Meerwaarde Maas en Waal.

De locatie in Beneden-Leeuwen blijft een Juniorcollege gezien de schaalgrootte en de geografische ligging. Het is ons instroompunt in de gemeente West Maas en Waal. De vestiging wordt uitgebreid met twee praktijklokalen techniek en zorg en welzijn ten behoeve van de praktijkvakken carrousel in het vernieuwde vmbo. Door deze te realiseren samen met de nieuwbouw van het IKC van twee plaatselijk basisscholen wordt er een prachtig onderwijskundig centrum gerealiseerd, waarbij zowel de praktijklokalen als de aula worden ingezet voor gezamenlijk gebruik.

Met deze herinrichting zal de leegstand die gaat ontstaan als gevolg van krimp zich concentreren op de locatie Mr. van Coothstraat. Er wordt gezocht naar een goede invulling van deze ruimten die de exploitatie mogelijk blijven maken als de lagere instroom van leerlingen de inkomsten zullen doen dalen.

2. Onderwijs

2.1 Opbrengsten

De belangrijkste doelen voor de komende jaren wat betreft de opbrengsten en het resultaat komen aan bod in deel 2 (vmbo) en deel 3 (havo/vwo). In dit hoofdstuk de hoofdlijnen.

2.1.1 Leeropbrengsten

Het Pax Christi College geeft je een paspoort voor de toekomst! Wij hebben daarom als doel gesteld over de gehele breedte van ons onderwijs bovengemiddeld te willen zijn. Voor het vmbo is over bijna de gehele linie gerealiseerd. In de sector havo/vwo geldt dat nog niet voor alle vakken.

Sinds 2012 is de onderwijskwaliteit schoolbreed voldoende op basis van de richtlijnen van de Onderwijsinspectie. De school heeft daarmee het vertrouwen van de inspectie en valt onder het zogenaamde basisarrangement.

Ons doel voor 2020 is dat het onderwijsresultaat in beide sectoren, in onder- en bovenbouw van bovengemiddelde kwaliteit is. Dat geldt zowel ten aanzien van de slagingspercentages, het gemiddelde eindexamencijfer, de doorstroom binnen school als de kans op succes in het vervolgonderwijs.

In de strategische visie duiden wij ons onderwijs in de 21^e eeuw aan met de term ‘*Education for an unknown future*’. We weten niet wat de ontwikkelingen precies zullen zijn, maar er zullen zeker beroepen verdwijnen en nieuwe voor in de plaats komen. ICT zal daar een steeds grotere rol in gaan vervullen. Blijven leren, meedenken en meedoen wordt steeds belangrijker. Daarbij speelt de vaardigheid om te netwerken en gebruik te maken van de omgeving een steeds grotere rol.

Ons motto omvat drie sleutelwoorden waar het in ons onderwijs om draait: ontwikkel, onderzoek, onderneem! Met name dat laatste past bij veel leerlingen uit deze regio. Je komt vooruit door actief, onbevangen en doelbewust je omgeving tegemoet te treden. Met name voor de vmbo-leerling is leren door doen en ervaren belangrijk voor de ontwikkeling.

Ons doel voor 2020 is dat de leerlingen zich goed kunnen oriënteren op hun loopbaan en toekomstige beroep. Dat gebeurt door een goede begeleiding en het zelfstandig bijhouden van het portfolio.

Leerlingen leren in 2020 met behulp van een eigen device, bij voorkeur een laptop.

Ons doel voor 2020 is dat leerlingen ten minste 15% van de onderwijstijd buiten school leren. Ze leren hun eigen keuzes te maken, ontdekken wat ze leuk vinden en wat hun talent is. Via de nieuwe programma's voor Loopbaanontwikkeling en –begeleiding (LOB) bieden we de leerlingen daarbij richting en houvast.

2.1.2 Sociale opbrengsten

Het Pax Christi College is een veilige school. Er wordt structureel aandacht besteed aan sociale vaardigheden, het tegengaan van pestgedrag en het leren omgaan met zichzelf en anderen. In het Eindadvies van het Platform Onderwijs 2032 wordt de leerling van de toekomst gekenschetst met de woorden 'Vaardig, waardig, aardig.' De Onderwijsraad spreekt in haar laatste advies (2016) over kwalificatie, socialisatie en persoonsvorming.

Ons doel voor 2020 is dat elke leerling van het Pax Christi College een passend programma doorloopt in zijn of haar schoolloopbaan dat zal bijdrage aan een positieve schoolcultuur.

2.2 Onderwijsaanbod

2.2.1 Vmbo

In het vernieuwde vmbo staan er ook in de onderbouw praktijkvakken in de lessentabel. Deze worden met ingang van het schooljaar 2016-2017 aangeboden in afwisselende modules, aangeduid met de carrousel.

In de bovenbouw gaat gewerkt worden met kern- en keuzevakken. Dat zal leiden tot meer en andere leerroutes binnen de bovenbouw van het vmbo met als doel kennis en vaardigheden aan te bieden die passen bij het talent en de voorkeur van leerlingen, gericht op de toekomst. In vmbo-t wordt een plus-programma ingevoerd waarmee we de lat hoog leggen.

Ons doel voor 2020 is een rijk aanbod van beroepsvoorbereidende vaardigheden, goed afgestemd op de omgeving met name de beroepssector met een goede aansluiting op de vervolgstudies, met name het mbo.

Ons doel voor 2020 is een uitdagend aanbod voor de leerlingen vmbo-t waarin burgerschaps, ict-skills en de pré-bachelorroute richtinggevend zijn.

Ons doel voor 2020 is een nieuw profiel voor vmbo-t en vmbo-g: Dienstverlening en producten.

2.2.2 Havo/vwo

Op het Pax Christi College bieden we onderwijs aan voor alle leerlingen van het Land van Maas en Waal. Binnen de sector havo/vwo onderscheiden we de volgende opleidingen: havo, atheneum en gymnasium. Deze opleidingen worden aangeboden op het Lyceum Druten en op het Juniorcollege in Beneden-Leeuwen. Daarnaast bieden we in de bovenbouw van het vwo het Econasium aan.

Centraal in ons onderwijs staan ambitie en talenten, waarbij we veel waarde hechten aan een ondernemende houding en het aanleren van de onderzoeksvaardigheden. Daarnaast is ons onderwijs eigentijds en modern met veel gebruik van digitale middelen. Ons onderwijsaanbod is hierop ingericht:

- We bieden het vak science aan in de onderbouw van havo en vwo;
- Alle leerlingen volgen in de onderbouw het programma Talent XL[†];
- We hebben laptopklassen, waarbij we werken met een leermiddelenmix van digitale content en leerboeken;

- Het profielwerkstuk heeft een prominente plaats in ons onderwijs in de bovenbouw;
- We verwachten van onze leerlingen een actieve, ondernemende houding.

Ons doel voor 2020 is dat alle leerlingen een ondernemende, actieve houding hebben.

Ons doel voor 2020 is dat we een concrete leerlijn onderzoeksvaardigheden hebben van brugklas tot eindexamen.

Ons doel voor 2020 is dat alle leerlingen een laptop gebruiken in de lessen.

In het onderwijsaanbod zal onderzoek en ondernemen een steeds grotere plaats innemen. In samenhang met buitenschools leren zal daarmee het onderwijsaanbod in de toekomst verschillen van het huidige aanbod.

2.3 Onderwijsproces en didactisch handelen

Het model van 'de vijf rollen van de leraar' (CPS, Marty Sloomer) is de basis voor elke docent in het Pax Christi College. De leraar is afwisselend gastheer, presentator, didacticus, pedagoog en afsluiter. Dat is de basis voor de professional. Elke leraar dient deze rollen te kunnen vervullen teneinde effectief en professioneel te kunnen functioneren. In een lerende organisatie wordt er continu geprofessionaliseerd. Het leren van de docent is in het belang van het leren van de leerling.

Ons doel voor 2020 is dat alle leraren de vijf rollen van de leraar beheersen en een goede lesbeoordeling door de leerlingen.

Ons doel voor 2020 is dat 50% van de leraren naast deze ook andere vaardigheden beheersen wat betreft differentiatie in de groep en gepersonaliseerd leren.

Ons doel voor 2020 is dat alle leraren de ICT-vaardigheden bezitten om adequaat les te geven met inzet van ICT.

Ook landelijk is er meer aandacht voor de beroepsgroep. In de toekomst staat elke leraar ingeschreven in het lerarenregister. Dat kan alleen als deze de juiste onderwijsbevoegdheid heeft voor het onderwijs dat hij geeft, hij zich regelmatig professionaliseert en dit alles getuigt van een reflecterend vermogen. Dat zijn de medewerkers waar wij onze leerlingen graag aan toevertrouwen.

Op onze school zijn niet sturing en controle sleutelbegrippen maar ruimte en vertrouwen. Daar waar duidelijk is dat er vanuit leerlingen en/of hun ouders behoefte is aan een andere aanpak gaan we er vanuit dat de leraar daar adequaat mee omgaat.

We vinden het bovendien belangrijk dat onze docenten effectief en professioneel samenwerken in de secties en met aanverwante vakgebieden. Dit bevordert een brede benadering van onderwerpen en leergebieden en dat stimuleert de (talent)ontwikkeling van onze leerlingen. Bovendien leidt samenwerking tussen collega's tot sterkere onderwijsprogramma's en het bevordert de lerende cultuur.

2.3.1 Schoolklimaat en ondersteuning

Onze school is resultaatgericht. We willen er uithalen wat er in zit. Wij beperken ons niet tot het aanleren van kennis en vaardigheden. Wij staan voor een brede vorming zoals hierboven is beschreven. Wij zien de school als pedagogische en sociaal veilige gemeenschap.

Binnen het Passend Onderwijs hebben wij een grotere verantwoordelijkheid naar leerlingen om hen te begeleiden en te ondersteunen. Onze nieuwe zorgstructuur onderscheidt vier niveaus van ondersteuning die leraar, mentor, leerlingenbegeleider en zorgcoördinator de structuur bieden om op het juiste moment de juiste keuze te maken en in overleg met ouders passende begeleiding aan te bieden.

Ons doel voor 2020 is dat leerlingen en ouders ervaren dat de school tijdig en adequaat reageert als er aanwijzingen zijn dat meer ondersteuning nodig is voor het functioneren van de leerling. Ons doel voor 2020 is dat de digitale dossiers van leerlingen op orde zijn en dat het leerlingvolgsysteem door alle medewerkers tijdig en zorgvuldig wordt gebruikt.

2.3.2 Schoolklimaat en ambities

De school is slechts een van de vele zaken waar een middelbare scholier mee bezig is. Door hoge eisen te stellen aan leerlingen en de leerling te confronteren met uitdagende leersituaties leert de leerling de juiste aandacht en energie te besteden aan school.

2.4 Onderwijstijd

In de afgelopen jaren voldeed de school wat betreft de inzet en uitvoering aan de wettelijke norm van onderwijstijd. Met de nieuwe wetgeving is er meer ruimte voor differentiatie en eigen keuzes. Via een transitieplan onderwijstijd is het mogelijk onderwijstijd anders in te vullen dan in voorgaande jaren.

Ons doel voor 2020 is via een transitieplan onderwijstijd te komen tot een meer gedifferentieerd model van onderwijstijd met een groter aanbod en grotere variëteit aan werkvormen waarin het buitenschools en individueel leren een ruimere plek in krijgt.

3. Personeel

3.1 Leraarschap en professionele ruimte

Het is onze ambitie voor de toekomst dat leraren, vaksecties en teams zelf verantwoordelijk zijn voor het onderwijsproces en –resultaat. Het is aan de school hen te voorzien van het digitale instrumentarium waarmee zij in staat worden gesteld het onderwijsproces van groepen en individuele leerlingen te monitoren en te spiegelen aan de gestelde doelen.

Reflectie, coördinatie en verantwoording zijn de sleutelwoorden die het mogelijk maken dat leraren, teams en vaksecties zelfstandige opereren en de professionele ruimte ten volle benutten.

De professionele ruimte bevindt zich binnen de kaders van de schoolvisie, de ambities van de school en de gestelde doelen. Van medewerkers wordt verwacht dat zij zich hiervoor in gezamenlijkheid inzetten.

Ons personeelsbeleid is erop gericht het personeel adequaat te begeleiden en waar nodig te adviseren en ondersteunen. Periodiek wordt gereflecteerd op het functioneren en worden afspraken gemaakt over ontwikkeling en professionalisering. Deze worden schriftelijk vastgelegd en zijn onderdeel van het digitale personeelsdossier.

Leraren worden gestimuleerd en ondersteund in hun professionalisering. Dat gebeurt door jaarlijks het professionaliseringsaanbod onder de aandacht te brengen en zich daar periodiek op te oriënteren.

3.2 In gesprek over loopbaan, ondersteuning en begeleiding

Door middel van loopbaangesprekken wordt de dialoog gevoerd op ontwikkeling op de midden lange termijn en worden kansen en risico's besproken en waar nodig vastgelegd.

Een evaluatie uit 2012 heeft uitgewezen dat de functionerings- en loopbaangesprekken door ons personeel worden gewaardeerd. Wat betreft de frequenties wordt gezocht naar een goede balans tussen de ondersteuningsbehoefte van de medewerker en formele afspraken rondom goed personeelsbeleid en de gesprekkencyclus.

De werkzaamheden van een docent bestaan uit lesgevende taken en andere taken, zoals het mentoraat. Het is de wens van de directie dat taken steeds meer autonoom binnen de teams en vaksecties worden verdeeld los van geldende afspraken over taakbeleid.

Ons doel voor 2020 is dat er binnen elke sector en team een goede verdeling is van lessen en taken, rekening houdend met een ieders competenties en de gezamenlijke verantwoordelijkheid. Ons doel voor 2020 is dat er een scholingsplan is ontwikkeld en wordt gehanteerd waarin de schoolontwikkeling en de persoonlijke ontwikkeling van het personeel met elkaar in balans zijn. Het leren van de docent komt ten goede aan het lever van de leerling.

3.3 Organisatie

Een leraar in het voortgezet onderwijs start zijn loopbaan vanuit zijn vak. Toch beschouwen wij de verantwoordelijkheid ten aanzien van groepen leerlingen en ten aanzien van onderwijs, didactiek en leerstofinhoud als gelijkwaardig. Daarom functioneren leraren zowel in teams als binnen de vaksectie.

Wij zijn stellig van mening dat het voor onze leerlingen van doorslaggevend belang is dat er per leerstroom en leerjaar een gezamenlijke aanpak is, zowel didactisch als pedagogisch. Daarbij is het van belang voor de leerling en de collegialiteit om daarin consequent en consistent te zijn. Sturing gebeurt zoveel mogelijk vanuit de gezamenlijke verantwoordelijkheid en gezamenlijke afspraken.

3.4 Demografische ontwikkelingen

De komende periode is demografisch gezien sprake van een sterke daling van het aantal leerlingen. In de periode 2016-2020 bedraagt dat ruim 10% van het huidige aantal leerlingen. Dat betekent dat er beperkte mogelijkheden zijn om personeel aan school te binden. Het kan voorkomen dat personeel doorstroomt naar andere scholen binnen het bestuur. Daar wordt zo goed mogelijk op geanticipeerd ten einde medewerkers waar mogelijk zekerheid te geven over hun betrekking aan school.

Rond 2020 krijgen wij te maken met de 'uitgestelde pensioengolf'. Dat betekent dat het vertrek van oudere collega's sneller zal gaan dan het verlies van banen door de krimp. De school zal daar goed op moeten anticiperen en waar nodig jaren moeten overbruggen ten einde geen hiaten te laten ontstaan in de personele bezetting.

Ons doel voor 2020 is een adequate personeelsinzet van 100% bevoegd personeel met een evenwichtige verdeling over de diverse leeftijdscategorieën.

Als gevolg van het entreerecht is er op dit moment een overschot aan leraren LD. Dat betekent dat er de komende vier jaar weinig of geen ruimte is voor loopbaanontwikkeling van personeel. Dat is een punt van zorg.

Ons doel voor 2020 is om het personeel adequaat in te zetten voor lestaken en andere taken en hen daarbij voldoende uitdaging te bieden om zich te ontwikkelen en voor langere tijd aan school te binden.

4. Kwaliteitszorg

Kwaliteit wordt bereikt als vooraf is vastgesteld aan welke eisen het resultaat moet voldoen. Daar waar dat niveau is bereikt is het niet vanzelfsprekend dat dit niveau ook kan worden gehandhaafd. Individuele en groepen leerlingen, leraren en omstandigheden zijn van invloed op de kwaliteit. Voor het handhaven van kwaliteit is het daarom noodzakelijk deze te bewaken en waar nodig doelen te stellen om deze te verbeteren dan wel te borgen.

Binnen de kwaliteitszorg zijn twee belangrijke cycli van kwaliteitsbewaking van belang:

- A. Het evalueren en monitoren van het onderwijsresultaat
- B. Het meten van de waardering van leerlingen, ouders en medewerkers

Het onderwijsresultaat wordt periodiek gemeten en vastgesteld. Dat gebeurt in ieder geval na elk semester maar waar nodig vaker. Jaarlijks wordt per sector, afdeling, leerjaar en vakgebied vastgesteld met welke frequentie het onderwijsresultaat wordt gemeten om de kwaliteit te bewaken.

Ons doel voor 2020 is dat er een sluitend systeem van kwaliteitsbewaking en monitoren van het onderwijsresultaat functioneert, waarbij afwijkingen tijdig en adequaat worden gesignaleerd en verholpen.

Daarnaast stellen we jaarlijks waar nodig concrete doelen die basis zijn voor een stelselmatige verbetering van de kwaliteit waar deze nog niet op het gewenste niveau is.

De professionaliteit van het personeel is doorslaggevend voor de kwaliteit van het onderwijs binnen een ambitieuze schoolcultuur. Medewerkers worden gestimuleerd zich zodanig te ontwikkelen dat er een goede mix is tussen het persoonlijk belang en het schoolbelang. Het leren van de leraar staat in dienst van het leren van de leerling. Daarnaast kunnen ander ambities of wensen ten aanzien van de loopbaan reden zijn voor professionalisering.

Ons doel voor 2020 is dat medewerkers optimaal functioneren op hun plek binnen de school. Daar waar dat niet het geval is wordt ruimte geboden voor ontwikkeling. Waar deze achterblijft wordt een passender plek gezocht.

Als een school goed functioneert is er een goede waardering van leerlingen, ouders en medewerkers. Deze wordt periodiek gemeten via de enquêtes van Kwaliteitscholen in leerjaar 1, leerjaar 3 en in de examenklassen (exit-meting).

De afgelopen periode is de waardering van gemiddeld 6 in 2011 gestegen naar 7,3 in 2016.

Ons doel voor 2020 is dat de waardering van leerlingen, ouders en medewerkers groter of gelijk aan een 8 zal zijn.

Schoolplan 2016-2020

VMBO basis/kader beroepsgerichte leerweg

VMBO theoretische leerweg

Pax Christi College

Voorwoord

Met trots presenteer ik het schoolplan 2016-2020 van de sector vmbo van het Pax Christi College.

Binnen de sector is anderhalf jaar hard gewerkt aan vernieuwingen binnen het onderwijsprogramma van het vmbo. Trots ben ik vooral op de wijze waarop deze vernieuwingen gestalte hebben gekregen. Alle docenten onder- en bovenbouw hebben in werkgroepen samengewerkt ter voorbereiding van deze plannen. Bijna wekelijks zijn de werkgroepen bijeen geweest om het onderwijs een meer eigentijds karakter te geven en om het onderwijs meer aan te passen aan de specifieke wensen die de vmbo-leerling aan het onderwijs stelt.

Aanleiding voor de vernieuwingen binnen het vmbo waren in eerste instantie de wijzigingen in de beroepsgerichte programma's. Deze wijzigingen hebben de aanzet gegeven om binnen de sector vmbo het hele onderwijsaanbod tegen het licht te houden. Het centrale uitgangspunt hierbij was: "Leren door doen en ervaren".

Ondertussen zijn de vernieuwingen besproken met de secties en zijn de lessentabellen aangepast en geaccordeerd door de MR.

Bij het maken van het schoolplan is gebruik gemaakt van de inzichten over vmbo-leerlingen uit het onderzoeksrapport van Dr. D.G. Hamstra en drs. J. van den End over de vmbo-leerling (zie bijlage 1).

Wil van Ooijen

april 2016

5. Onze identiteit en ambities

5.1 Paspoort voor de toekomst

Op de afdeling vmbo van het Pax Christi College stimuleren wij onze leerlingen in een veilige omgeving en vanuit een goede relatie om tot de best mogelijke resultaten te komen. Wij bereiden onze leerlingen voor op hun toekomst door beroepsvoorbereidende vaardigheden aan te bieden. Het doel is een optimale doorstroming naar mbo of voor een aantal vmbo-theorieleerlingen naar havo.

We bieden contextrijk onderwijs aan waar onze leerlingen leren door te doen. Daarnaast vinden wij het belangrijk dat onze leerlingen ontdekken wie ze zijn, wat hun talenten zijn en hoe ze die kunnen inzetten. Binnen het hele vmbo programma is daarom structureel aandacht voor loopbaanoriëntatie (LOB). Loopbaanoriëntatie zien we als een continue proces van voorbereiding van onze leerlingen op keuzes tijdens de schoolloopbaan en op de toekomstige vervolgopleiding. Er is volop aandacht voor het verwerven van loopbaancompetenties.

Vanzelfsprekend werken wij vanuit een goede relatie met onze leerlingen en hebben we oog voor verschillen tussen leerlingen. Iedere leerling is anders en mag anders zijn. Iedere leerling moet het vmbo kunnen afronden op het voor hem of haar passende niveau. In ons onderwijs bieden we daarom maatwerk bij niveaubepaling, keuzeprocessen en begeleidingsvormen.

Onze docenten werken vanuit de vijf rollen van de docent (Martie Slooter, 2010) en variëren in het aanbod aan leerstof en de didactiek waarmee ze de leerstof overbrengen.

Onderwijs op maat is het uitgangspunt. Leerlingen die kiezen voor het vmbo moeten alle mogelijkheden krijgen om te ontdekken welke leerstijl het beste bij hen past, welke vaardigheden ze beheersen en welke vaardigheden ze nog verder zullen moeten ontwikkelen. Elke leerling moet zich in ons onderwijs kunnen oriënteren in de verschillende sectoren en beroepenvelden, alsmede op vervolgopleidingen in het mbo. Klassengrootte is een onderwerp waar in dit verband altijd aandacht voor is.

Samenhang in het lesprogramma

Voor onze vmbo leerlingen is het belangrijk dat ze samenhang ervaren in het onderwijsprogramma. Wij bieden deze samenhang voor de basis- en kaderleerlingen in vakgebieden als mens & natuur, mens & maatschappij. De thematische aanpak bij de carrousellessen laat ook een duidelijke integratie van theorie – en praktijkvakken zien. In de beroepsgerichte programma's is de samenhang ook van groot belang; niet alleen de koppeling van theorie en praktijk, maar ook de afstemming met het bedrijfsleven en de vervolgopleidingen. Voor de vmbo-theorie leerling wordt vanaf schooljaar 2016-2017 gewerkt aan meer vakkenintegratie. Het sectorwerkstuk is een voorbeeld van vakoverstijgend werken. Daarnaast zal bij de vakken ict-skills en burgerschap samengewerkt worden met de andere vakken.

Vaardighedenonderwijs

Wij leiden onze leerlingen op voor een wereld die verandert. Leerlingen ontwikkelen vaardigheden die zij ook in de veranderende wereld kunnen gebruiken. Deze vaardigheden leren zij om zowel in de vervolgopleiding als in de werksituatie succesvol te zijn. Het werkt stimulerend en motiverend voor onze leerlingen als er een herkenbare (werkelijk of gesimuleerde) beroepscontext aanwezig is. Het biedt mogelijkheden om te werken aan vaardigheden die leiden tot een goede beroepshouding. Stages en andere vormen van buitenschools leren zijn voor ons van essentieel belang en we werken daarom samen met het bedrijfsleven en het vervolgonderwijs aan een kwalitatief goed programma hiervoor. Ook voor de vmbo-theorie leerlingen geldt dat vaardigheden centraal staan in het onderwijsproces. Voor het hele vmbo geldt overigens het belang van algemene vaardigheden. Het betreft hier met name 21ste century skills.

“Leerlingen en docenten moeten over kennis en vaardigheden beschikken waarmee ze over de grenzen heen kunnen samenwerken en samenleven met organisaties en burgers”.

Door toenemende internationalisering is in steeds meer beroepen een flexibele opstelling tegenover andere culturen nodig. Leerlingen leren bij ons grensoverschrijdend te denken. Daarom bouwen we op het Pax Christi College internationaliseringsactiviteiten structureel in door ervoor te zorgen dat in alle leerjaren internationaliseringsactiviteiten plaatsvinden. Het streven is erop gericht om voor alle leerlinge een fysieke uitwisseling met leerlingen uit een ander land(en) plaats te laten vinden. In het kader van de internationalisering is binnen de taalverwerving aandacht voor de cultuur van een land. *Engelandkunde* en *Duitslandkunde* vormen een onderdeel van de curricula van de moderne vreemde talen.

Taalbeleid

Onder taalbeleid verstaan we de doelen die we stellen aan ons onderwijs, zodanig dat voor iedere leerling, ongeacht zijn/haar achtergrond, een optimale taalontwikkeling wordt nagestreefd. Verder willen we het bewustzijn vergroten van taalvaardigheid voor leerlingen bij andere vakken. Het vormgeven van het taalbeleid is in handen van het taalteam. Het taalteam werkt samen om gestelde doelen te behalen, deelt kennis en “best practice”.

De doelen van het taalteam zijn:

- Meer herkenning voor de leerlingen in het aanbod van het taalonderwijs.
- Taaldocenten laten ervaren dat ze elkaar in hun onderwijsdoelen kunnen versterken door samen te werken als taalteam.

6. Onderwijs VMBO

6.1 Inleiding

Het Pax Christi College is een lerende organisatie voor medewerkers en leerlingen. Het Pax Christi College is tevens opleidingschool. Reflectie op eigen handelen is zowel voor leerlingen als medewerkers een telkens terugkerend onderwerp. Begeleiding en scholing hebben hierin een belangrijke rol. Ouders staan binnen de school niet op afstand. Om te komen tot een optimale begeleiding en onderwijs aan leerlingen staat binnen het vmbo de driehoek school-ouders-leerling centraal.

6.2 Kwaliteit

Op het vmbo van het Pax Christi College wordt kwalitatief hoogwaardig onderwijs aangeboden. Om dit te realiseren wordt het onderwijsprogramma continu afgestemd en bijgesteld aan de eisen die aan het onderwijs worden gesteld. Onder kwalitatief hoogwaardig onderwijs verstaan we onderwijs met een hoog rendement en goede opbrengsten; onderwijs dat is afgestemd op de mogelijkheden en leerstijlen van de leerlingen en onderwijs dat voor leerlingen aantrekkelijk is.

In dit onderwijs worden leerlingen goed begeleid. Zij en hun ouders zijn, evenals vervolgopleidingen en stagebedrijven, tevreden over het onderwijs en de faciliteiten. Dit is ook onderwijs dat zich voortdurend ontwikkelt waarbij beheersbaarheid niet uit het oog verloren mag worden. Het Pax Christi College wil realiseren dat met intensieve begeleiding van de leerlingen de overgang van vmbo naar het mbo goed verloopt.

6.3 Verbeteringen

Uit o.a. tevredenheidsonderzoeken is gebleken dat op een aantal punten verbeteringen gewenst en/of mogelijk zijn om de kwaliteit te verbeteren. Leerlingen merken in tevredenheidsonderzoeken nog te vaak op dat de regels per docent verschillend zijn. Een meer uniforme benadering van leerlingen is dus van belang. Afstemming tussen docenten zal na 1 augustus 2017 veel beter te realiseren zijn omdat dan het grootste deel van het vmbo-onderwijs in één gebouw zal plaatsvinden. Uitgangspunt zal zijn om leerlingen op een gezamenlijke, positieve manier, te benaderen. We oriënteren ons in dit kader op PBS (Positive Behaviour Support). We doen dit vanuit het besef dat ons pedagogisch en didactische aanpak zich al in deze richting ontwikkelt.

Uit de laatste visitatie van de Inspectie kwam naar voren dat de lessen effectiever zouden worden met meer differentiatie. Verder merkten zij ook op dat leerlingen in de les meer aangezet moeten worden tot een actieve leerhouding.

6.4 Verbeterpunten VMBO breed

Beleid

1. Het verder ontwikkelen van het 'vmbo basis/groepsdocent-concept'. Onderzoeken of dit concept ook toepasbaar is voor de vmbo-kader afdeling.
2. Binnen het concept 'groepsdocent' ook als opleidingsschool werken.
3. Het doorontwikkelen van het taal- en rekenbeleid.
4. Het ontwikkelen van een doorlopende leerlijn voor internationaliseringsactiviteiten.
5. Een 'vmbo-toetsbeleidsplan' ontwikkelen.
6. Het opzetten van een 'time-out-regeling' voor leerlingen die even niet in de les kunnen zijn.
7. Het opzetten van een 'interne rebound' voor leerlingen die gedurende meerdere dagen niet in de les aanwezig kunnen zijn.
8. Het opzetten van een stagebureau.
9. Een doorlopende leerlijn LOB ontwikkelen en uitvoeren.
10. Participatie in de Zomerschool (geselecteerde leerlingen krijgen in de eerste twee weken van de zomervakantie de mogelijkheid om middels bijspijkerkursussen alsnog naar het volgend leerjaar bevorderd te worden).
11. Ict-skills binnen alle lessen een plek geven.
12. Ontwikkelen opstroomprotocol voor alle niveaus.

Onderwijs

1. Docent maakt gebruik van afwisselende werkvormen en activerende didactiek.
2. Het voortzetten en verbeteren van het monitoren van leeropbrengsten van leerlingen. Meer rendement halen op basis van het leerlingvolgsysteem Cito vas.
3. Examenresultaten monitoren. Voor de vakken die onder de gemiddelde CE score presteren een verbetertraject uitzetten.
4. Een herbezinning op de didactiek en uitvoering van spreekvaardigheid bij de moderne vreemde talen.
5. Het komen tot gezamenlijke afspraken t.a.v. het omgaan met leerlingen, met Positive Behaviour Support (PBS) als basis.
6. Het breder inzetten van de elektronische leeromgeving (ELO).
7. Een herbezinning op toetsen en huiswerkbeleid.
8. In het kader van onderwijs op maat, meer aandacht geven aan 'opstroomtrajecten'.
9. Leerlingen vakken op een hoger niveau laten volgen.

Algemeen

1. Ouders meer betrekken bij het onderwijs van hun zoon/dochter
2. Een beter resultaat wat betreft de leerlingtevredenheid (bovenbouw).
3. Werken met laptops voor alle leerlingen. In dit kader ook onderzoeken welke ELO het meest geschikt is voor de vmbo- leerling. Het Pax Christi College kiest voor blended learning, het samengaan van boeken en digitale leermiddelen.
4. Met de herinrichting wordt een centrale plek voor begeleiding en ondersteuning gecreëerd de vmbo-locatie, het zogenaamde 'Vmbo-hart'.

6.5 Behaalde resultaten schoolplan 2011-2015

1. Een verbetering van de ouder- en leerlingtevredenheid.
2. Meer inzicht in de cognitieve ontwikkeling van leerlingen. De toegevoegde waarde van Cito Vas op de leerwinst is inzichtelijker gemaakt binnen de organisatie.
3. De aansluiting bij vervolgopleidingen is verbeterd, zowel intern als extern. Er is meer inzicht verkregen in het externe rendement (de mate van succes in de vervolgopleiding).

Ad. 1.

De ouder- en leerlingtevredenheid zijn zowel binnen het managementteam als op teamniveau besproken. De uitkomsten van de analyses zijn vertaald in aangepast beleid. Er is gestuurd op een hogere tevredenheid van ouders en leerlingen, minimaal gelijk met de benchmark van Kwaliteitscholen. Dit streven is nog niet behaald voor alle vmbo geledingen.

Ad. 2.

Het meer inzichtelijk maken van de toegevoegde waarde op de leerwinst met behulp van Cito Vas is breed toegepast binnen het vmbo. Zowel leerlingbegeleiders, mentoren als RT-medewerkers maken gebruik van de uitslagen van Cito Vas bij het opstellen van begeleidingsplannen. Ook voor ouders wordt de leerwinst meer inzichtelijk gemaakt (ouders ontvangen bij het rapport de uitslagen van Cito Vas). Dit leidt tot meer betrokkenheid van de ouders bij de schoolprestaties van hun zoon/dochter.

Ad. 3

Een goede aansluiting bij de vervolgopleidingen heeft meer aandacht gekregen. Zowel het directe contact van de decaan met schoolverlaters als de administratieve verwerking is verbeterd. Ook op directieniveau vindt steeds meer overleg plaats met MBO onderwijsinstellingen in de regio. Ook nemen docenten van het Pax Christi College samen met collega's uit het MBO deel aan regionale vakgroep-bijeenkomsten, dit alles om de aansluiting op het vervolgonderwijs te optimaliseren. We monitoren de ervaringen van onze leerlingen op het MBO en reflecteren hiermee op ons gekozen beleid.

7. Onderwijsprogramma - onderbouw VMBO basis en kader

7.1 Speerpunten

- Uitbouwen van het vmbo-basis/groepsdocent concept.
- Oriënteren op het vmbo groepsdocent concept voor vmbo- kader leerlingen.
- Monitoren en doorontwikkelen van de talentlessen.
- Extra begeleiding van leerlingen op taal- en rekengebied inpassen in het reguliere schoolprogramma.
- Vakkenintegratie (carrousellessen) verder uitbouwen.

7.2 Beroepsvoorbereidende vaardigheden - carrousellessen

In de onderbouw wordt vanaf schooljaar 2016-2017 gekozen voor een meer praktische en geïntegreerde benadering van de lesinhoud. Voor de vmbo-basis en vmbo-kader leerlingen betekent dit een oriëntatie van vier uur in de week op een beroepsrichting (voor de vmbo-theorie leerling is dit 2 uur in de week). De nadruk tijdens deze lessen ligt op de beroepsvoorbereidende vaardigheden. LOB vormt tevens een wezenlijk onderdeel van het programma. In de carrousel wordt het lesprogramma in de vorm van projecten, die over meerdere vakken en leergebieden gaan, aangeboden. De carrousel bestaat uit vier onderdelen van 8 weken. De volgende onderdelen worden aangeboden: mens & gezondheid, mens & techniek, mens & ecologie en mens & ondernemen. Voor de vmbo-theorie leerling vervalt het onderdeel mens & ecologie, hiervoor komt in de plaats het vmbo-t plus programma.

7.3 Talentlessen

Elke vmbo-leerling wordt naast het reguliere programma ook uitgedaagd in al zijn talenten en interesses.

Vmbo leerlingen zijn over het algemeen zeer praktisch en toepassingsgericht (bijlage 2) ingesteld. Veel dezelfde werkvormen of taken op school stimuleren de nieuwsgierigheid niet. Activiteiten worden wel als motiverend gezien als zij een uitdaging inhouden waarbij leerlingen hun competentie efficiënt en effectvol kunnen inzetten. Dit betekent dat leerlingen graag dingen doen waarin ze goed zijn; of dingen waarin ze kunnen laten zien dat ze goed zijn.

Daarom kiest het vmbo op het Pax Christi College voor talentlessen. Bij deze talentlessen ligt de nadruk op de praktische vaardigheden en niet op de cognitieve vaardigheden. De groepen worden daarom heterogeen samengesteld. Dit betekent dat zowel leerlingen uit de vmbo-basis en vmbo-kaderklas als vmbo -t leerlingen samen een groep vormen. In de talentlessen krijgen de leerlingen de mogelijkheid om te ontdekken waar hun sterke kanten liggen. Het Pax Christi College wil leerlingen laten ontdekken waar hun mogelijkheden liggen middels een breed onderwijsaanbod. In deze lessen kunnen de leerlingen laten zien waar ze goed in zijn.

8. Onderwijsprogramma - onderbouw VMBO theoretische leerweg

8.1 Speerpunten

- De vmbo theorie leerling uitdagen om de lat hoger te leggen.
- De doorstroom vmbo theorie naar de havo verbeteren.
- Vaardigheden (21ste century skills) ontwikkelen binnen lesprogramma's.
- Meer aandacht voor spreekvaardigheid bij de moderne vreemde talen.
- Een plan van toetsing en afsluiting (PTA) opstellen voor de onderbouw.

8.2 Plus programma voor de vmbo-theorie leerling

Het onderwijs voor de vmbo-theorieleerling is gericht op een theoretische benadering met als doel een doorstroming naar mbo-4 of naar havo. Middels verdieping in het T-plus programma en een aantrekkelijke keuze in het vakkenpakket worden deze leerlingen op maat bediend.

Het vmbo T-plusprogramma (bijlage 4) biedt de vmbo-theorie leerling die meer aankan en voor zichzelf de lat hoger wil leggen de mogelijkheid om dit te doen. De theorie leerling wordt uitgedaagd en geholpen om verdieping- en verrijkingsstof te leren en te maken.

Het T-plusprogramma biedt de theorie leerling met de ambitie om op te stromen naar Havo de mogelijkheid om dit via deze weg te bereiken. Er wordt overigens uitgegaan van opstromen naar Havo aan het eind van leerjaar 1, 2, 3 en 4.

8.3 Carrousellessen

In de onderbouw wordt vanaf schooljaar 2016-2017 gekozen voor een geïntegreerde benadering van de lesinhoud. Voor de vmbo-theorie leerling is dit 2 uur in de week. De nadruk tijdens deze lessen ligt op de beroepsvoorbereidende vaardigheden. LOB vormt een wezenlijk onderdeel van het programma. De carrousel bestaat uit vier onderdelen van 8 weken. De volgende onderdelen worden aangeboden:

- mens & gezondheid
- mens & techniek
- mens & ondernemen
- vmbo-t plus

9. Onderwijsprogramma - bovenbouw VMBO basis en kader en het beroepsgericht programma

9.1 Speerpunten

- Profilering van de vmbo-kader leerling.
- Profilering van het vmbo-kader team.
- Heroriënteren op het 'vmbo-basis-groepsdocent-concept'.
- Meer tijd en aandacht voor leerlingen met een extra ondersteuningsbehoefte.
- Het opzetten van een stagebureau
- Het doorontwikkelen van de nieuwe examenprogramma's.
- Het opbouwen van de LOB dossiers.

In de bovenbouw bestaat het programma voor de vmbo-basis en de vmbo-kader leerling, naast de algemeen vormende vakken voor het grootste deel uit een beroepsgericht programma.

Wij streven naar het aanbieden van arrangementen. Een arrangement is een onderwijspakket dat is samengesteld uit verplichte examenmodules en –examenvakken en uit keuzevakken. De arrangementen die wij aanbieden, sluiten aan bij de doorstroomroutes van het mbo en de vraag vanuit onze samenwerkingspartners/bedrijven uit de omgeving. LOB vormt een wezenlijk onderdeel van deze arrangementen.

9.2 Vier examenprofielen

Aan het eind van het tweede leerjaar maken de leerlingen een keuze voor een examenprofiel. Vanaf het derde leerjaar starten zij met dit profiel. Voor basis- en kaderberoepsgerichte leerwegen biedt het Pax Christi College de keuze uit 4 beroepsgerichte examenprofielen:

Profiel: Bouw, Wonen en Interieur (BWI)
Profiel: Produceren, Installeren en Energie (PIE)
Profiel: Zorg & Welzijn
Profiel Economie en Ondernemen

In 2016 zal een licentie aangevraagd worden voor het profiel Dienstverlening en Producten

9.3 Het nieuwe examenprogramma

Vanaf schooljaar 2016-2017 kent het vmbo een nieuw examenprogramma voor de beroepsgerichte vakken. Dit examenprogramma sluit beter aan op de actuele ontwikkelingen in de vervolgopleidingen in het mbo en de beroepswerkelijkheid. Het examenprogramma bestaat uit een profielvak en een aantal keuzevakken. Het profieldeel wordt afgesloten met het centraal examen (landelijk). De

keuzevakken vormen het onderdeel van het schoolexamen. Leerlingen mogen één keuzevak uit een ander profiel kiezen.

9.4 Leerwerktraject

Binnen het vmbo bestaat voor de leerlingen in de basisberoepsgerichte leerweg de mogelijkheid van het Leerwerktraject. Het Pax Christi College biedt deze mogelijkheid aan vanaf december /januari in leerjaar 3 vmbo basis. Het leerwerktraject geeft leerlingen die binnen het reguliere vmbo basis onderwijs hun weg niet kunnen vinden de kans om toch de vier jaar op het vmbo met een diploma (vmbo basis Leerwerktraject) af te ronden.

De leerling gaat de helft van de week aan het werk in een gecertificeerd leerbedrijf. De overige dagen/dagdelen volgt hij/zij op school Nederlands, rekenen en een beroepsgericht vak.

10. Onderwijsprogramma - bovenbouw VMBO theoretische leerweg

10.1 Speerpunten

- Profilering van de T-leerling.
- 21ste eeuwse vaardigheden integreren in de vaklessen.
- Het nieuwe vak burgerschap vormgeven en dit koppelen aan maatschappelijke stage.
- Het nieuwe vak ict-skills vormgeven en koppelen aan andere lessen.
- Differentiatie nastreven middels verschillende werkvormen en aangepaste didactiek.
- Een zgn. 'fast-track-route-mbo'.
- Afstemming tussen de schoolexamen toetsen en voortgangstoetsen.
- LOB lessen en opbouw van het LOB dossier.
- Projectonderwijs middels de pré-bachelorroute.
- Versterkt taalonderwijs (speerpunt op termijn).
- Continuering T-plusprogramma.
- Aanvraag van het profiel Dienstverlening en Producten.

10.2 Vmbo-theorie

De vmbo-theorieleerlingen krijgen in leerjaar 3 naast de algemeen vormende vakken, ook vakken die gericht zijn op de beroepsvoorbereiding zoals: ict-skills (bijlage 3) en burgerschapsvorming (bijlage 2). Burgerschap bereidt de leerlingen voor op hun rol in de maatschappij. De maatschappelijke stage neemt daarbij een belangrijke rol in. Vanaf schooljaar 2016-2017 kunnen de leerlingen in leerjaar 3 kiezen voor het vak LO2 als examenvak.

11. Leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte

11.1 Zorgbeleidsplan en Schoolondersteuningsprofiel

In het Zorgbeleidsplan en het schoolondersteuningsprofiel (SOP) staat een uitgebreide beschrijving van de ondersteuning die op het Pax Christi College wordt geboden.

Binnen het vmbo is extra ondersteuning een belangrijke pijler van het onderwijs. Van het totale aantal vmbo-leerlingen had in schooljaar 2015-2016 28% van de leerlingen binnen het vmbo een lwoo-indicatie (leerwegondersteunend onderwijs). Voor deze leerlingen ontvangt de school een extra financiering voor aanvullende ondersteuning. Die wordt omgezet in een gerichte begeleiding op basis, kader en theorieniveau. Daarnaast hebben we binnen het vmbo te maken met een groeiend aantal leerlingen met gediagnosticeerde gedragsproblematiek. Sinds de invoering van Passend Onderwijs zien we een toename van deze laatste groep.

Het Pax Christi College wil de extra ondersteuning voor bepaalde vmbo leerlingen uitbreiden met het instellen van een zogenaamde 'Interne Rebound'. Voor sommige leerlingen is het lastig om altijd goed binnen het klassenverband te functioneren. Voor deze leerlingen wordt een nieuw concept ontwikkeld. Het streven is om in schooljaar 2017-2018 deze Interne Rebound gerealiseerd te hebben, zodat deze leerlingen tijdelijk een begeleiding op maat kunnen krijgen op de eigen school. Voor informatie over overige begeleiding verwijzen we naar het Zorgbeleidsplan.

11.2 Verzuim

Verzuim van leerlingen wordt gezien als een eerste indicatie van mogelijk voortijdige schoolverlaten (VSV). Middels het verzuimbeleidsplan heeft het Pax Christi College het verzuimbeleid geborgd. Het preventiespreekuur is samen met de leerplichtambtenaren opgezet en heeft al direct zijn vruchten afgeworpen. Verzuim wordt binnen het vmbo gezien als een signaal. Het percentage voortijdig schoolverlaters (VSV) is 0,7%. Dit is ruim onder de streefnorm van 1,5%.

11.3 Aanmelding

Bij aanmelding wordt eerst gekeken welke extra ondersteuning een leerling nodig heeft om de opleiding met succes te kunnen doorlopen. Vervolgens wordt aan de hand van deze inventarisatie beoordeeld of het Pax Christi College in staat is de hulpvraag van de leerling om te zetten in een handelingsplan en of de school over voldoende mogelijkheden en expertise beschikt om dit handelingsplan met succes uit te voeren. Centraal in die afweging staat het belang van de leerling en de mogelijkheden van het Pax Christi College om het ontwikkelingsproces van de leerling richting het beoogde resultaat te ondersteunen.

Indien nodig zal bij de afweging gebruik gemaakt worden van de ondersteuning en van de mogelijkheden die het Samenwerkingsverband VO-VSO biedt. Aan het besluit tot plaatsing (uiteindelijk zal het bevoegd gezag dit besluit nemen) of weigering, ligt altijd een besluit van de toelatingscommissie en/of het zorgteam ten grondslag. De ondersteuning die het Pax Christi College biedt, is primair gericht op het succesvol afronden van de schoolopleiding.

11.4 Samenwerkingsverband VO/VSO

Voor leerlingen met extra ondersteuningsbehoefte zijn extra financiële mogelijkheden om integratie in het reguliere onderwijs te waarborgen. Afhankelijk van de beperking kan het Samenwerkingsverband financiële middelen beschikbaar stellen voor aanpassingen of extra begeleiding.

Het Pax Christi College participeert in het samenwerkingsverband VO-VSO, Nijmegen en omgeving.

Bijlage 1 De VMBO-leerling

De vmbo-leerling, Onderwijspedagogische- en ontwikkelingspsychologische theorieën, Dr. D.G. Hamstra en Drs. J. van den End; Maart 2006,.

De vmbo- leerling

Rond 60% van de leerlingen in het voortgezet onderwijs stromen in op het vmbo. Dit zijn jonge mensen met verschillende achtergronden, capaciteiten, culturen en leerstijlen. Leerlingen in het vmbo kiezen een leerweg passend bij hun capaciteiten en een sector passend bij hun interesse. Het vmbo heeft zich op het Pax Christi College tot doel gesteld om via praktijkgericht onderwijs, hoofd en handen te verbinden.

Hoe leert de vmbo-leerling?

Vmbo leerlingen leren het liefst aan de hand van didactische werkvormen waarbij een concrete manier van verwerken van de leerstof (toepassen, voorbeelden bedenken, oefenen) centraal staat.

De vmbo-leerling en zijn sociale omgeving

Leeftijdgenoten zijn even belangrijk voor de socialisatie als ouders en docenten. Jongeren steunen elkaar, oefenen met elkaar in sociaal gedrag, delen sociaal kapitaal en begeleiden elkaar zodoende naar volwassenheid. Het Pax Christi College versterkt zijn socialiserende rol door aansluiting te zoeken bij de sociale wereld van de jongeren. Het effect van klasgenoten is het duidelijkst te merken wanneer leerlingen samenwerken. Dit heeft een positieve invloed op de prestaties en het sociaal functioneren van leerlingen, mits de contacten plaats hebben in een klimaat dat ondersteunend en acceptierend is.

De vmbo-leerling en zijn leeromgeving

Het accent verschuift steeds meer van een door de docent gestuurde leeromgeving naar een door de leerling gestuurde leeromgeving om uiteindelijk uit te komen in een persoonlijke leeromgeving, waarin leerlingen gebruik maken van hun eigen devices. Werkplekkenstructuur is een aanpak om onderwijs voor vmbo- leerlingen inspirerender en activerender te maken. Uit onderzoek komt naar voren dat leerlingen door WPS het zelfstandig leren beter aankunnen, dat de aandachtsboog van leerlingen wordt vergroot en dat beter wordt ingespeeld op individuele capaciteiten van leerlingen.

De vmbo-leerling en zijn docenten

De vmbo-docent moet een leerlinggerichte pedagogische opvatting hebben. Hij/zij moet veel aandacht aan het leerproces en aan de leerhouding van zijn/haar leerlingen besteden en in staat zijn om verschillende werkvormen toe te passen, zelfstandig werken, frontaal lesgeven en samenwerken. Deze werkvormen hebben aantoonbaar een positief effect op de leermotivatie van de leerlingen. Als een docent goed is in het aanbieden van afwisseling dan verbetert de schoolloopbaan van de leerlingen. Bij deze werkvormen is een goede samenwerking tussen docenten van belang, tevens is de inzet van onderwijsassistenten onontbeerlijk. Uit onderzoek blijkt dat op vmbo-scholen waar minder huiswerk wordt gegeven aan de basis en kaderleerlingen, de prestaties van deze leerlingen beter zijn. Persoonlijke feedback geven aan leerlingen is belangrijk voor de motivatie.

De vmbo-leerling en buitenschools leren

Het is van belang dat leerlingen op een zo'n vroeg mogelijke leeftijd praktijkervaring opdoen. Uitstel van de keuze voor een vervolgopleiding of beroep is niet verstandig. Het aanbieden van een breed aanbod is alleen verstandig als het gepaard gaat met ervaringen die leerlingen zicht geven in zijn eigen mogelijkheden en wensen in die specifieke beroepsgroep. Naast de informatie over een beroep hebben leerlingen het ook nodig aan de praktijk te kunnen ruiken. Leerlingen op het vmbo zijn erg enthousiast over de stages. Deze beschouwen ze als leerzaam en zinvol.

De vmbo-leerling en *leren* leren

De vmbo leerlingen moeten vooral geholpen worden bij de regulatie- en motivationele activiteiten. Het leren uitvoeren van deze activiteiten moet centraal staan in het onderwijs aan vmbo-leerlingen. We spreken dan over het *leren* leren. Door op deze manier te werken, wordt het leervermogen van de leerling versterkt.

De vmbo-leerling en loopbaanoriëntatie

De vmbo-leerling is gebaat bij een hoog aspiratie niveau. Het is daarom van belang om veel aandacht te besteden aan vervolgopleidingen van de leerlingen, om op die manier hun toekomstbeeld dichter bij de realiteit te brengen. (gastlessen/meeloopdagen etc).

De vmbo-leerling en nieuwe media

De vmbo- leerling maakt veelvuldig gebruik van nieuwe media. Internet is voor hem een krachtig en vanzelfsprekend middel voor onderzoek, analyse, zelfexpressie en spel. Het gebruik van internet bevordert de zelfsturing. Vmbo-leerlingen moeten vaak nog wel leren hoe zij, zowel op internet als daarbuiten, op een efficiënte en effectieve manier informatie zoeken, selecteren interpreteren en verwerken. Werken met ICT vinden leerlingen motiverend.

De vmbo-leerling en zijn ouders

Aangezien de invloed van ouders groot is , moet daar in het onderwijs ook de juiste aandacht aan worden besteed. De aanwezigheid van voldoende mogelijkheden voor ouders om te participeren, heeft een positieve invloed op de cognitieve ontwikkeling en prestaties van leerlingen. Daarnaast leiden meer intensieve contacten tussen ouders en school tot meer helderheid over wederzijdse verwachtingen, opvattingen, wensen en opvoedgedrag. Hierdoor zullen ouders bij problemen en schoolmaatregelen meer begrip tonen.

Bijlage 2   Burgerschap en maatschappelijke stage vmbo-t leerjaar 3

Burgerschapsvorming beoogt bevordering van actief burgerschap en sociale integratie. Beide begrippen worden uitgelegd als “de bereidheid en het vermogen deel uit te maken van de gemeenschap en daar een actieve bijdrage aan te leveren” en “sociale participatie, deelnemen aan de maatschappij en haar instituties”.

De hoofdopdracht van de school is het toerusten tot participatie in de samenleving.

(zie ook Jan de Bas, *Burgerschapsvorming, Jong gedaan, oud geleerd. Visies en instrumenten. – Typen burgerschap en bijbehorende opvoedingsdoelen*)

In leerjaar 3 vmbo-theorie is de maatschappelijke stage reeds een onderdeel van deze hoofdopdracht, maar is nog geen verplicht vak binnen de lessentabel. In schooljaar 2016 2017 wordt de koppeling gemaakt tussen MAS en burgerschapsvorming.

Dit betekent dat de Maatschappelijke stage voor alle leerlingen leerjaar 3 vmbo-theorie een verplicht onderdeel wordt binnen het vak burgerschap. Een verplichte MAS-stage vraagt een zorgvuldige aanpak binnen en buiten de school. Burgerschap in leerjaar 3 vmbo-theorie moet zichtbaar zijn in de school en daarbuiten. Het moet de leerlingen de gelegenheid bieden in de school en buiten de school te leren, te participeren in de samenleving.

Daarnaast leent het vak burgerschap zich uitstekend voor vakoverschrijdend leren en werken. Thematische afstemming met de vakken aardrijkskunde, geschiedenis en economie.

Bij burgerschap wordt uitgegaan van :“De lesstof zijn onze leerlingen”. Burgerschap komt tot uiting in het gedrag en in de houding ten opzichte van elkaar.

- Het leren kennen van je sociale taken
- Democratisch handelen
- Maatschappelijk verantwoord handelen
- Omgaan met conflicten
- Omgaan met verschillen

Bijlage 3 ICT Skills Vmbo-t bovenbouw

Onderwijs heeft als doel jongeren voor te bereiden op de maatschappij waarin zij leven. Om leerlingen optimaal toe te rusten voor de 21^e eeuw is meer aandacht voor 21^e eeuwse vaardigheden in het onderwijs belangrijk. Vaardigheden waarover jongeren dienen te beschikken om goed te kunnen functioneren binnen de huidige kennissamenleving.

- Creativiteit
- Kritisch denken
- Probleemoplossingsvaardigheden
- Communiceren
- Samenwerken
- Digitale geletterdheid
- Sociale en culturele vaardigheden
- Zelfregulering

Mediawijsheid versus digitale en ict-vaardigheden

Bij digitale of ict-vaardigheid gaat het om de mate waarin je in staat bent om met computers en digitale media om te gaan en ze te gebruiken voor (school)werk, dagelijkse werkzaamheden en problemen. (computational thinking = analyseren en logisch organiseren van gegevens). Mediawijsheid is breder. Mediawijsheid is het bewust, kritisch en actief inzetten van alle beschikbare media, digitaal en analoog, om de eigen kwaliteit van leven te vergroten en ervoor te zorgen dat je optimaal kan deelnemen aan de wereld om je heen. (informatieverwerking, begrip en reflectie/zelfinzicht)

Digitale vaardigheid is de nieuwe geletterdheid

Mediawijsheid is een basisvoorwaarde voor zelfredzaamheid en leidt in het onderwijs naar

- Kwalificatie: het verwerven van kennis, vaardigheden en een onderzoekende houding.
- Selectie en allocatie: talentontwikkeling en leiden naar een plek in de samenleving
- Socialisatie: opvoeden tot burgerschap.

Bovenstaand kan worden omgezet in een curriculum voor leerjaar 1 t/m 4 vmbo. Met de start van de vernieuwingen in schooljaar 2016 2017 is gekozen om ICT-skills te starten in leerjaar 3 vmbo-theorie. De opbouw van mediawijsheid en ict-vaardigheden zal de komende jaren vanuit het primair onderwijs, via onderbouw naar bovenbouw aan veranderingen en aanpassingen onderhevig zijn.

Leerjaar 3 vmbo-theorie

In dit leerjaar verwerven de leerlingen computer- en digivaardigheden d.m.v. basismodulen op ECDLniveau. (European Computer Driving Licence). Daarnaast worden de leerlingen mediawijs gemaakt door de modules Digiveiligheid en Social Media.

Met de inzet van ICT-skills leggen we een fundament voor de digitale geletterdheid van de VMBO T leerling. Deze geletterdheid kan hij/zij inzetten in leerjaar 4 vmbo-theorie en in het vervolgonderwijs mbo/havo 4.

Bijlage 4 Vmbo-t plus traject (onderbouw)

Het T-plusprogramma biedt de Theorieleerling die meer aan kan en voor zichzelf de lat hoger wil leggen de mogelijkheid om dit te doen. De Theorieleerling wordt uitgedaagd en geholpen om verdieping- en verrijkingsstof te leren en te maken. Het T-plusprogramma biedt de Theorieleerling met de ambitie om op te stromen naar Havo de mogelijkheid om via dit deze weg te bereiken.

Er wordt uitgegaan van opstromen naar havo aan het eind van leerjaar 1, 2, 3 en 4.

In leerjaar T1 maakt de T-plusles deel uit van de Carrousel. Alle Theorieleerlingen leerjaar 1 nemen deel aan mens & ondernemen, mens & techniek, mens & gezondheid en T-plus.

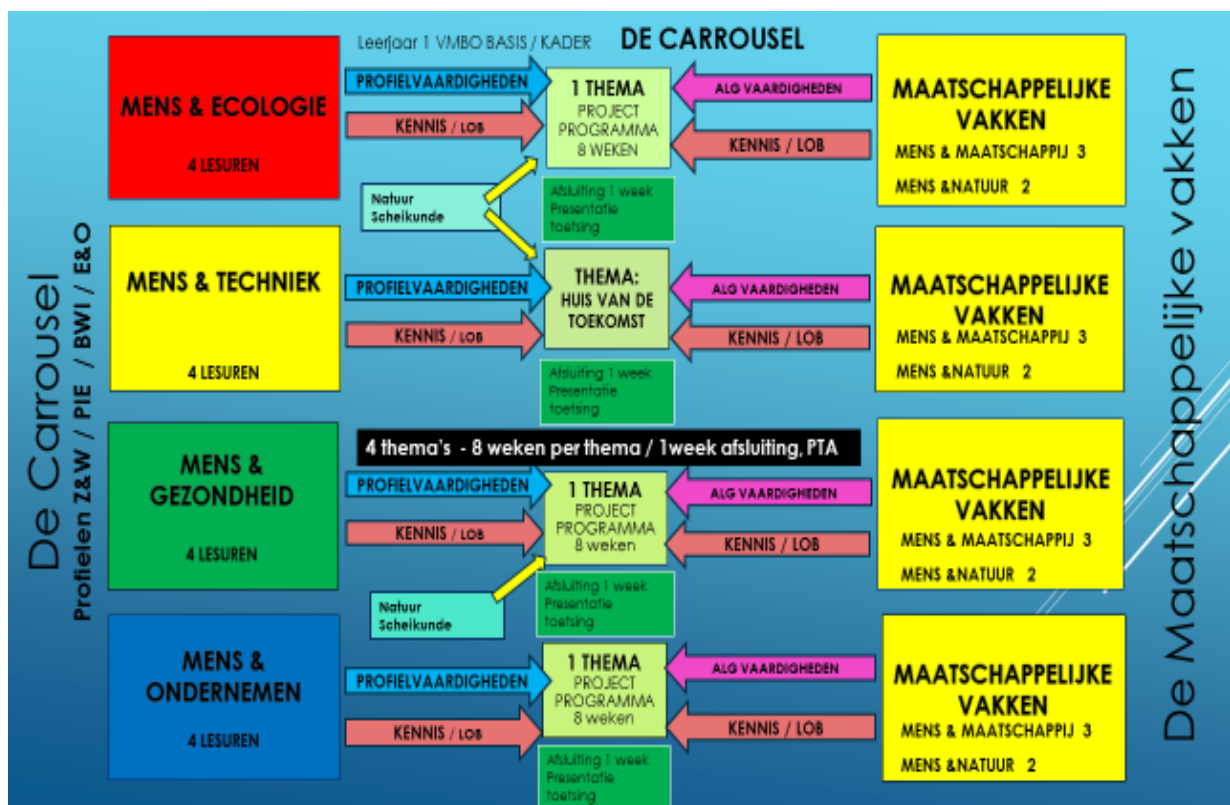
Aan het eind van leerjaar 1 maakt de Theorieleerling een keuze/wordt de keuze gemaakt: Leerling wil zich oriënteren op HAVO en kiest voor de T-plusles waarin 1 uur geschiedenis en een plusdeel ervoor zorgen dat bovengenoemde uitgangspunten bereikt worden. Leerling wil zich oriënteren op mbo en kiest voor de Carrousel of m&o of m&t of m&g. (keuze uit 2).

Bijlage 5 Carrousellessen vmbo basis en vmbo kader

In de nieuwe vmbo-structuur wordt vanuit de beroepssectoren zorg & welzijn, techniek en economie & ondernemen invulling gegeven aan voorbereidend - en beroepsoriënterend onderwijs voor leerjaar 1 en 2. Dat betekent dat naast kennis het vooral gaat om de ontwikkeling van algemene beroepsvoorbereidende vaardigheden die nodig zijn voor een succesvolle doorontwikkeling van de vakvaardigheden in de bovenbouw van het vmbo. Algemene vaardigheden: kritisch denken, sociaal-culturele vaardigheden, samenwerken, probleemoplossend, ict-geletterdheid, creativiteit. De opdrachten die leerlingen moeten gaan uitvoeren zijn veelal praktijkgerichte opdrachten waarbij een beroep wordt gedaan op de vaardigheden van de leerlingen. Iedere periode wordt afgesloten met een week van presentaties, excursies en toetsing.

De relaties tussen de beroepsgerichte vakken en de maatschappelijke vakken krijgt aandacht door te kiezen voor thema's waarin alle vakken aan bod komen.

In de Carrousel spreken we van mens & techniek, mens & ondernemen en mens & gezondheid en mens en ecologie. De relaties en samenwerking met andere vakken en leergebieden liggen hierin besloten (zie schema). LOB wordt geïntegreerd in de lespraktijk.

Bijlage 6 VMBO Basis Onderwijsconcept (onderbouw)

Uitgangspunten vmbo-basis berusten op 3 pijlers: autonomie, competentie en relatie. De leerling wordt in staat gesteld eigen keuzes te maken in verwerking en planning. Zij krijgen weektaken waarin zij zelf het menu samenstellen. Dit wordt vanaf het begin van de eerste klas steeds verder ontwikkeld. Daarnaast hebben we tot doel dat de leerlingen zich competent voelen in hun handelen. Zij moeten veel succeservaringen hebben. Als laatste wordt er veel ingezet op de relatie met de docent en de leerlingen onderling. De docent zorgt voor een veilige omgeving waarin leerlingen veel gezien worden en persoonlijke aandacht krijgen. Hierdoor kunnen zij zich ontwikkelen tot leerlingen met zelfvertrouwen die het gevoel hebben datgene wat ze doen ook te kunnen.

Leerlingen krijgen ongeveer 15 lesuren in de week van 1 docent les in de AVO-vakken. Hierdoor is het mogelijk meer samenhang tussen vakken te realiseren. We gaan uit van een ongedeelde wereld. Leerlingen krijgen geïntegreerd onderwijs waarbij er een transfer plaatsvindt in de doelen van de verschillende vakken. Hierbij is veel aandacht voor eigentijdse vaardigheden. We willen ervoor zorgen dat leerlingen trots zijn op hun eigen prestaties. De leerlingen ervaren dat ze iets werkelijk kunnen en talent hebben. Dit komt doordat er veel individuele aandacht mogelijk is door de kleine groepen waarin onderwijs wordt aangeboden dat aansluit bij de mogelijkheden van de leerlingen. Hierdoor doen zij veel succeservaringen op en zullen zij zich competent voelen in hun handelen. Door de kleine groepen en het geïntegreerde aanbod door één docent kan het onderwijs ook makkelijker worden afgestemd op de interesses en belangstelling van de leerlingen in de groep. Daarnaast heeft iedere groepsdocent zijn eigen expertise. Deze wordt meegenomen naar de vele samenwerkingsmomenten, waardoor er goed onderwijs ontwikkeld kan worden.

De vmbo-basisklassen zijn grotendeels parallel in het rooster gezet, waardoor er ook een uitwisseling kan plaatsvinden binnen de groepen. Dit biedt goede differentiatiemogelijkheden. Tijdens de studielessen is er voor de leerlingen de mogelijkheid om onder begeleiding van een vakdocent/ remedial teacher te werken aan hun schoolwerk. De klassen hebben een eigen afdeling binnen het gebouw. Een centraal leerplein met daaromheen mogelijkheden tot klassikale instructie in de lokalen. De leerlingen hebben hun eigen afdeling binnen de school, maar zitten niet geïsoleerd. Zij komen veel in contact met de andere leerlingen van het gehele vmbo.

Laptopklas

De leerlingen maken dagelijks gebruik van hun eigen laptop. Hierdoor kan een afgestemd onderwijsaanbod worden gerealiseerd. De laptop biedt mogelijkheden tot differentiatie en zorgt voor nog meer afwisseling in werkvormen. Dit betekent ook dat het onderwijs gemakkelijker kan worden geactualiseerd. Door leerlingen veel te laten oefenen en stof aan te bieden die aansluit bij hun eigen ontwikkeling, kunnen leerlingen nog meer succeservaringen opdoen. Bovendien worden vanaf klas 1 de ict-vaardigheden functioneel vergroot.

VMBO-groepsdocenten

De leerlingen starten hun dag zoveel mogelijk met hun mentor. Waarna er nog veel contacttijd is. Hierdoor is er veel vastigheid en structuur. De leerlingen weten wat ze aan hun docent hebben en wat er van hen wordt verwacht. De mentoren kennen hun leerlingen door en door, waardoor er eerder kan worden ingezet op de valkuilen van de leerlingen. De docenten hebben veel aandacht en

interesse voor de leerlingen waardoor zij zich gezien voelen. De leerling heeft het gevoel dat hij er toe doet.

Op deze manier wordt een veilige leeromgeving gecreëerd waarin eenieder tot bloei kan komen. De mentor zet naast het directe contact met leerlingen ook in op een goede samenwerking met de ouders. Een goede samenwerking met ouders is een belangrijke reden voor succes van het kind in het onderwijs. De mentoren houden de lijntjes naar de ouders kort. De docenten werken in een klein team, waardoor er ook veel samenspraak is tussen de andere docenten rondom de leerlingen. Daarnaast worden deze docenten ondersteund door stagiaires van diverse opleidingen en intern begeleiders.

Bijlage 7   Uitgangspunten Internationalisering (beleidsplan in ontwikkeling)

Internationalisering en Europa

Als school hebben we een belangrijke taak bij het bevorderen van de Nederlandse én de Europese identiteit. De oriëntatie op Europa neemt daarom een prominente plaats in ons onderwijsprogramma. Wij willen kennis over Europa overdragen en leerlingen vaardigheden bijbrengen waarmee zij in Europa en in de rest van de wereld goed kunnen functioneren.

Europees burgerschap

Europees burgerschap vergroot niet alleen de internationale kennis van de leerlingen, maar stelt leerlingen ook in staat een kritisch oordeel te vormen over Europese vraagstukken. Burgers (leerlingen) moeten in hun toekomstig werk en in hun privéleven steeds vaker over de grens heen (durven) kijken.

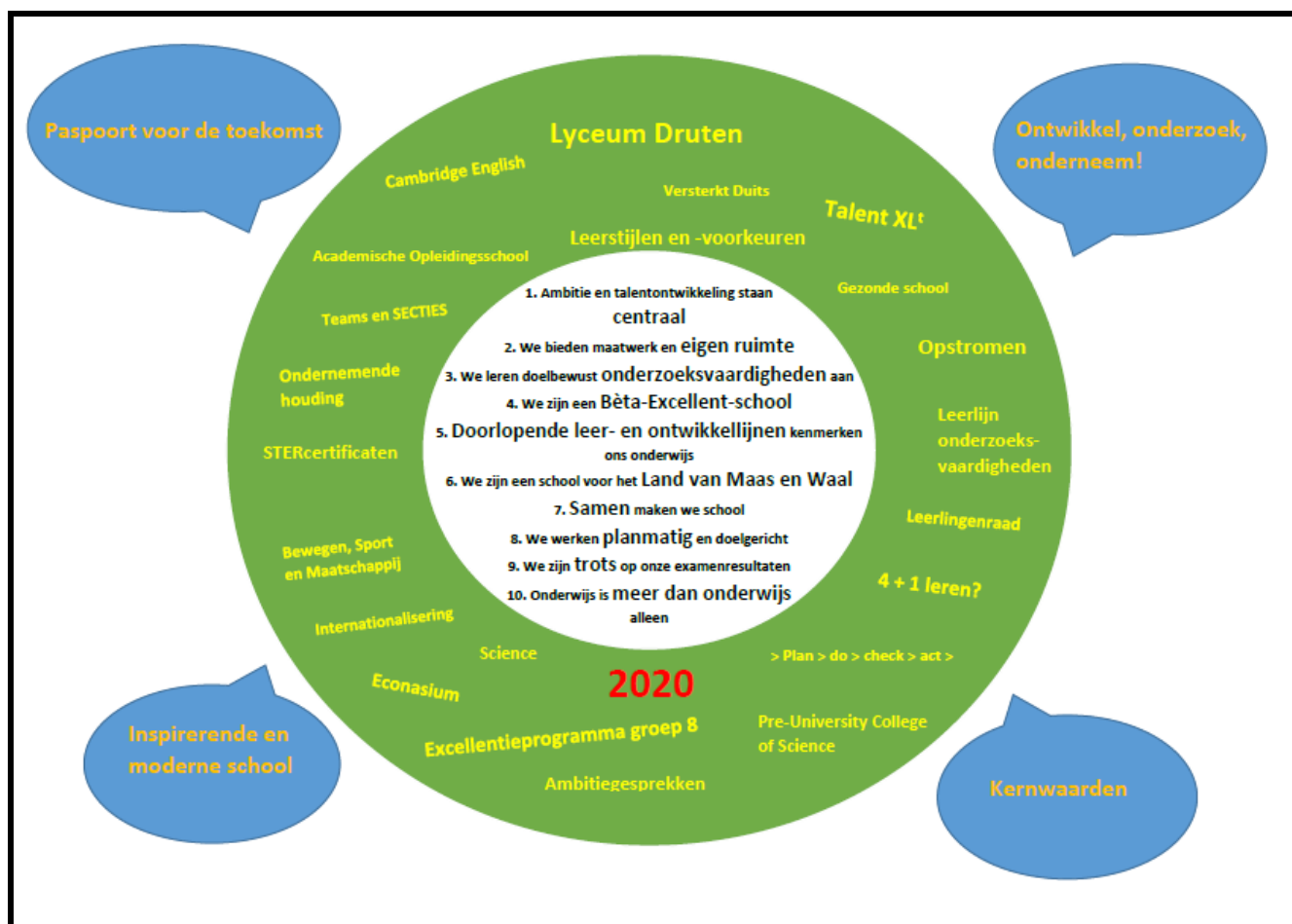
Versterking van de beheersing van de vreemde talen

Nederlanders spreken hun talen minder goed dan ze zelf denken. De Europese en Nederlandse ambitie is dat op termijn minstens drie kwart van de jonge Nederlandse burgers twee vreemde talen spreekt op B1 niveau. Internationaliseringsactiviteiten geven een positieve impuls aan de taalontwikkeling van leerlingen.

Schoolplan 2016-2020

havo/vwo (atheneum en gymnasium)

Pax Christi College

12. Ambitie en doelen havo/vwo

12.1 Ambitie en doelen voor de periode 2016-2020

Ons onderwijs is continu in ontwikkeling. We streven ernaar alles steeds beter te doen. Voor de komende periode hebben we onszelf de volgende doelen gesteld:

1. In ons onderwijs staan ambitie en talentontwikkeling centraal.
2. Leerlingen hebben eigen ruimte in het volgen van hun onderwijs.
3. Onderzoeksvaardigheden staan centraal in ons onderwijs.
4. We zijn een sterke Bèta-school.
5. Alle vakken en programma's kenmerken zich middels doorlopende leer- en ontwikkellijnen.
6. We zijn sterk verbonden met de regio.
7. De betrokkenheid van onze leerlingen bij hun school is groot.
8. We werken pragmatisch en planmatig.
9. Onze leerlingen behalen goede examenresultaten.
10. Burgerschapsvorming maakt een wezenlijk onderdeel uit van ons onderwijs.

1. a. Alle leerlingen hebben ambitie en talenten. We dagen onze leerlingen uit hun talenten te ontdekken, te ontwikkelen en te benutten. Dat betekent dat ons onderwijs naast kennis en vaardigheden ook gericht is op persoonlijke ontplooiing, samenwerking en het stimuleren van non-cognitieve aspecten (zoals nieuwsgierigheid, zelfovertuiging, motivatie, doorzettingsvermogen).

Don't stifle my natural curiosity, awaken it.

Just give me the information I need, not more

Let me think things through myself and draw my own conclusions

Help me find words for things I've understood

Help me use my knowledge; give me a chance to test, expand and reinforce my knowledge

(The student's plea, Mellander, 1993)

- b. Ook voor onze medewerkers geldt dat ze ambitie tonen en hun talenten ontwikkelen. Dat ze zich verdiepen zowel op hun vakgebied als op algemeen didactisch en pedagogisch terrein.
2. In het reguliere onderwijsprogramma kunnen leerlingen keuzes maken die aansluiten bij hun eigen behoeften en voorkeuren. Daarnaast vindt leren op school én buiten school plaats. We bieden leerlingen daarom een rijk vakkenaanbod en een gevarieerd onderwijsprogramma dat deels ook buiten school plaatsvindt. Differentiatie is hierbij een kernbegrip, waarbij we in ons onderwijs rekening houden met de verschillende leerstijlen van onze leerlingen.
3. Voor het vervolgonderwijs is het van wezenlijk belang dat leerlingen in ruime mate beschikken over onderzoeksvaardigheden. Om deze reden komen deze vaardigheden sterk aan bod in ons onderwijs. In de onderbouw volgen alle leerlingen het vak science en het

programma Talent XL^t, waarin de basis gelegd wordt voor het doen van onderzoek; bij een vak als natuur, leven en technologie en bij de specifieke opleiding Econasium wordt dit sterk uitgebreid; ook bij alle andere vakken wordt de onderzoekende houding gestimuleerd. De leerlingen bewijzen met hun profielwerkstuk dat ze beschikken over onderzoeksvaardigheden.

4. In onderbouw én bovenbouw bieden we onze leerlingen een sterk aanbod aan bètaonderwijs. In de onderbouw leggen de leerlingen met de vakken wiskunde, biologie, nask, natuur-, scheikunde en science het fundament voor de bètaprofielen in de bovenbouw. In de bovenbouw kunnen leerlingen, naast de reguliere bètavakken, kiezen voor de vakken natuur, leven en technologie en informatica. Tevens kunnen excellente leerlingen deelnemen aan een verdiepend bètaprogramma van het Pre-University College of Science van de Radboud Universiteit.
5. Het beschikken over doorlopende leer- en ontwikkellijnen is een belangrijke reden om ons onderwijs te herorganiseren en de opleidingen havo/vwo te centreren op Lyceum Druten. Voor alle vakken en programma's geldt dat we werken met een kop, een romp en een staart. Secties zijn daarbij verantwoordelijk voor de inhoud (onderwijsprogramma) en de vorm (didactiek) van het onderwijs; de teams gaan over de gezamenlijke zaken en het pedagogische klimaat.
6. We zijn een school van en voor het Land van Maas en Waal. We voelen ons sterk verbonden met deze regio en we onderhouden daarom goede contacten met instanties en bedrijven in de nabijheid van onze school. We profiteren van elkaar: we halen de buitenwereld binnen en we brengen de school in verbinding met de wereld buiten.
7. Leerlingen en medewerkers maken samen de school. We vinden het belangrijk dat onze leerlingen betrokken worden en zijn bij hun onderwijs en ontwikkelingen op hun school. De leerlingenraad neemt een prominente plaats in binnen school; daarnaast hechten we veel waarde aan de mening van onze leerlingen. Via leerlingenenquêtes, interviews en klankbordbijeenkomsten kunnen leerlingen hun meningen, gedachten en ideeën inbrengen.
8. Binnen ons onderwijs zijn altijd tal van ontwikkelingen gaande. We werken daarbij pragmatisch en planmatig. Voor incidentele zaken hanteren we een pragmatische aanpak; voor terugkerende activiteiten handelen we op een planmatige wijze. Planmatig handelen betekent werken volgens de cyclische aanpak van Deming: plan-do-check-act.
9. De resultaten van het centraal examen voor de opleidingen havo, atheneum en gymnasium zijn bovengemiddeld ten opzichte van het landelijk gemiddelde.
10. Onze leerlingen ontwikkelen zich tot evenwichtige mensen die een positieve bijdrage leveren aan de maatschappij. We zien dit in een brede context. Dat betekent dat we oog hebben voor de maatschappij in de directe nabijheid van de school, maar we laten onze leerlingen middels internationalisering ook kennismaken met de wereld om hen heen.

12.2 Waar staan we nu in 2016?

Hierboven hebben we de doelen beschreven voor de sector havo/vwo voor de periode 2016-2020. In dit hoofdstuk beschrijven we kort de vertrekpunten, van waaruit we toewerken naar onze doelen.

1. a. We hebben een start gemaakt met het richting geven aan ambitie en talentontwikkeling van onze leerlingen. Enkele concrete voorbeelden: sinds 2014 hebben we een Excellentieprogramma voor groep 8; dit schooljaar zijn we in vwo-1 gestart met het programma Talent XL[†] en in de bovenbouw worden de eerste Stercertificaten ontwikkeld en uitgevoerd. Middels het vak bewegen, sport en maatschappij werken onze leerlingen ook aan hun persoonlijke ontplooiing.

b. Op dit moment vindt de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers met name op eigen initiatief plaats.
2. We beschikken over een lessentabel waarmee we onze leerlingen een rijk vakkenaanbod bieden, waarin keuzemogelijkheden zijn ingebracht en waarin het programma Talent XL[†] een duidelijke plaats heeft gekregen:
  - In het eerste leerjaar maken alle leerlingen kennis met een drietal talentprogramma's: Arts & performance, Sports en Business;
  - In het tweede en derde leerjaar volgen de leerlingen één/het talentprogramma van hun keuze;
  - In de bovenbouw bieden we leerlingen een verrijkend programma Stercertificaten aan;
  - In onder- en bovenbouw bieden we een aantal keuzevakken en programma's aan, waarmee leerlingen hun eigen onderwijsprogramma richting kunnen geven. Te denken valt aan Spaans, bewegen, sport en maatschappij (bsm), natuur, leven en technologie (nl&t), informatica etc.
3. Hoewel bij veel vakken en bij het profielwerkstuk veel tijd en aandacht wordt besteed aan het leren doen van onderzoek en het stimuleren van een onderzoekende houding, ontbreekt een concrete leerlijn onderzoeksvaardigheden. Daarnaast is er geen duidelijk beginpunt in de onderbouw.
4. In de bovenbouw hebben we een sterk bètaprogramma. Tevens hebben we daarvoor een sterke verbinding met het Pre-University College of Science. Onze leerlingen vwo-5 en vwo-6 volgen wekelijks college natuur, leven en technologie aan de Radboud Universiteit en enkele leerlingen nemen jaarlijks deel aan het Excellentieprogramma van het Pre-University College of Science. Met de vakken natuur, leven en technologie en informatica bieden we extra mogelijkheden aan leerlingen om een interessant bètaprofiel te kiezen. In de onderbouw van havo/vwo bieden we echter alleen de verplichte vakken wiskunde, nask, biologie, natuur- en scheikunde aan. Een gezamenlijk en onderscheidend bètavak als natuur, leven en technologie ontbreekt.
5. We hebben ons onderwijs momenteel zo georganiseerd dat er een duidelijke breuk is tussen onderbouw (leerjaren 1 en 2) en bovenbouw (leerjaren 3 en hoger). Daardoor ontbreekt het aan expliciete doorlopende leer- en ontwikkellijnen. Hoewel we de afgelopen jaren een ruim aantal docenten hebben laten pendelen tussen de verschillende locaties, blijft dit probleem

bestaan. Het onderwijs wordt met name afgestemd op locatieniveau.

Ten aanzien van rol en positie van de secties is het in de huidige situatie onduidelijk wat we van de secties mogen en moeten verwachten en wat er precies bij de onderwijsteams ligt. Het ontbreekt aan duidelijkheid met betrekking tot de vraag wie precies waar over gaat (geen heldere matrix).

6. Op momenten, dus incidenteel, zijn we verbonden met de regio. Voor de sector havo/vwo is het belangrijk dat we meer verbinding(en) maken en dat ze een structureler karakter krijgen. We hebben goede voorbeelden, bijvoorbeeld in de samenwerking met De Kubus en Dijkensport voor het vak bewegen, sport en maatschappij.
7. Zo nu en dan bevragen we onze leerlingen (met name middels enquêtes). We kunnen ze echter bij veel meer zaken betrekken en hieraan hebben ze ook behoefte, blijkens de reacties van leerlingen tijdens de recente visitatie (april 2016). Daarnaast zijn er diverse pogingen ondernomen om de leerlingenraad een plaats te geven. Van een goed functionerende leerlingenraad met een duidelijke plaats in de school is echter nog geen sprake.
8. We zijn heel bedreven in pragmatisch werken en handelen. Voor sommige activiteiten geldt dat we ze planmatig benaderen, maar onze voorkeur heeft duidelijk de pragmatische aanpak. Hoewel het waardevol is dat we goed zijn in pragmatisch handelen, is het voor een efficiënte en effectieve uitvoering van onze organisatie noodzakelijk dat we meer zaken op planmatige wijze aanpakken. De komende jaren dienen we daarom meer balans aan te brengen: minder pragmatisch werken en meer planmatig aanpakken.
9. De basis is op orde, dat wil zeggen dat we volgens de normen van de inspectie voldoende onderwijskwaliteit waarmaken met acceptabele resultaten voor het centraal examen. Er zijn echter behoorlijke verschillen tussen de diverse vakken en een aantal vakken scoort structureel onvoldoende (afgezet tegen landelijke gemiddelden). Bovendien streven we naar bovengemiddelde resultaten voor alle opleidingen.
10. We organiseren een aantal kleine activiteiten waarmee we de burgerschapsvorming van onze leerlingen stimuleren. Ook op het terrein van internationalisering vinden enkele projecten plaats.

12.3 Hoe bereiken we onze doelen?

Als duidelijk is wat onze doelen zijn en waar we nu staan ten aanzien van die doelen, kunnen we de weg ernaartoe beschrijven:

1. a. Ambitie en talentontwikkeling stellen we centraal in ons onderwijs. Dit betekent dat we deze twee begrippen beschouwen als 'motor' van ons onderwijsproces en ze als zodanig onderdeel laten zijn van onze onderwijsprogramma's havo en vwo. We bouwen het programma Talent XL^t de komende jaren uit, zodat het een stevige positie heeft in de eerste drie leerjaren havo en vwo, we gaan verder met de ontwikkeling van het Excellentieprogramma groep 8 en we versterken het vak bewegen, sport en maatschappij in de bovenbouw havo – en we onderzoeken mogelijkheden om dit vak ook aan te bieden op ons vwo, er zullen meer stercertificaten worden ontwikkeld, waardoor meer leerlingen hiermee aan de slag kunnen gaan.

- b. We gaan actiever aandacht geven aan de ambities, talenten en de persoonlijke ontwikkeling van onze medewerkers.
2. Differentiatie is een kernwoord: we gaan onze leerlingen meer mogelijkheden aanbieden om buitenschools te leren – bijvoorbeeld via het systeem vier plus één¹, we gaan meer rekening houden met de verschillende leerstijlen van onze leerlingen² en we gaan nog meer werk maken van het stimuleren van het maximaal haalbare. Dit laatste betekent ook dat we ons gymnasium en onze bijzondere opleiding Econasium (nog) sterker profileren. De onderwijsprogramma's en de lessentabel worden hierop ingericht.
  3. De basis voor de leerlijn onderzoeksvaardigheden leggen we in de onderbouw met het vak science. Met de aanpak van het profielwerkstuk bouwen we hierop voort in de Tweede Fase. De onderzoekende houding krijgt bij alle vakken aandacht. Blijkens de terugkoppeling van oud-leerlingen is het van belang om het aanleren van de onderzoeksvaardigheden expliciet te maken: bewust maken dat ze deze leren.
  4. We ontwikkelen en implementeren het nieuwe vak science in de eerste drie leerjaren van havo en vwo. Daarmee bieden we al onze leerlingen h/v een geïntegreerd en uitdagend programma aan, waarin op thematische wijze aandacht besteed wordt aan een breed scala van onderwerpen op bèta-technisch terrein. Met het vak science leggen we de basis voor de onderzoeksvaardigheden, we bereiden ze voor op het vak natuur, leven en technologie in de bovenbouw en we stimuleren het bètaonderwijs in algemene zin. We blijven betrokken bij en actief deelnemen aan activiteiten van het Pre-University College of Science en we behouden het rijke aanbod van vakken en mogelijkheden met betrekking tot ons bètaonderwijs.
  5. Met de herinrichting van onze school en de oprichting van Lyceum Druuten in het bijzonder, bereiken we een mooie uitgangspositie om doorlopende leer- en ontwikkellijnen aan te brengen in ons onderwijs. Onderbouw en bovenbouw komt samen in één gebouw, met als uitzondering daarop onze opleidingen havo en vwo (leerjaren 1 en 2) op ons Juniorcollege in Beneden-Leeuwen. We zullen extra aandacht moeten hebben voor de verbindingen tussen het Juniorcollege en het Lyceum.
We ontwikkelen een duidelijk overzicht en onderscheid met betrekking tot de taken, rollen, positie en verantwoordelijkheden van de secties en de teams: wie gaat waar over? In grote lijnen komt het erop neer dat de secties zich primair bezighouden met hun eigen vakgebied en alles wat daarbij komt kijken (zowel proces als resultaat) en de teams gaan primair over vakoverstijgende zaken en alles wat betreft de schoolorganisatie.
  6. Voor het nieuwe programma Talent XL^t leggen we verbindingen met de omgeving. Daarnaast oriënteren we ons op mogelijkheden om onze leerlingen te laten leren in de directe nabijheid van de school, bijvoorbeeld voor een systeem van vier plus één (zie hierboven). Bestaande verbindingen onderhouden we en waar mogelijk versterken we deze (bijvoorbeeld de samenwerking met de Rabobank in het kader van het Econasium).

---

¹ Het systeem vier plus één betekent dat de leerling vier dagen per week onderwijs volgt op school en dat hij één dag in de week buiten school onderwijs volgt (in de vorm van stage of een buitenschools leertraject).

² We oriënteren ons op de wijze waarop we recht kunnen doen aan de verschillende leerstijlen, bijvoorbeeld die van Kolb (1983): denker, dromer, beslisser en doener.

7. We betrekken onze leerlingen bij nieuwe initiatieven en activiteiten en we raadplegen ze bij het reflecteren op bestaande zaken. De leerlingenraad krijgt een prominente plek op het nieuwe Lyceum Druten.
8. Pragmatisch werken lijkt in ons bloed te zitten. Dat betekent dat we onszelf zullen moeten opleggen om bepaalde zaken planmatig te benaderen. We zullen daarbij moeten zorgen voor evenwicht: pragmatisch handelen waar dat gewenst is en planmatig waar dat mogelijk en/of vereist is. Dit houdt ook in dat we gaan werken met een duidelijke focus voor wat betreft zaken die we direct oppakken, zaken die we niet meteen inzetten en zaken waaraan we geen aandacht besteden en een heldere taakverdeling op het niveau van de sectorleiding met duidelijke beelden en verwachtingen ten aanzien van taken en verantwoordelijkheden.
9. Via een structurele en planmatige aanpak en op gedifferentieerde wijze gaan we deze uitdaging tegemoet. We zullen daarbij starten met de secties die de grootste negatieve afwijking hebben ten opzichte van de landelijk gemiddelde resultaten en met de secties die de beste resultaten boeken.
10. We breiden de internationaliseringsprojecten uit, zodat meer leerlingen deelnemen. Voor het thema burgerschapsvorming geldt dat we leerlingen actief betrekken bij de vraag welke activiteiten we ontwikkelen en op welke wijze we dit implementeren in ons onderwijs.

Samenvattend (<http://www.wordle.net/create>)

